(४) सबलीकरण व सामाजिक सुरक्षा संदर्भातील कायदे

* भारतीय सुधार शाळा कायदा, १८९७
* बालविवाह प्रतिबंधक कायदा, १९२९
* फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८
* राज्य कामगार विमा कायदा, १९४८
* मानवी अधिकारांचा जागतिक जाहीरनामा, १९४८
* नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५
* हिंदू वारसा कायदा, १९५६
* अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा, १९५६
* हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१
* वेठबिगारी (उच्चाटन) कायदा, १९७६
* बालमजुरी (प्रतिबंध व नियमन) कायदा,१९८६
* बाल न्याय (काळजी व संरक्षण) अधिनियम (कायदा), १९८६
* सती जाण्याच्या कृत्यास प्रतिबंध कायदा, १९८७
* अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती वरील अत्याचारास प्रतिबंध कायदा, १९८९
* मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम १९९३
* भ्रूण-लिंग चाचणी बंदी कायदा, १९९४
* माहितीचा अधिकार कायदा २००५
* महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम २००५
* महात्मा गांधी तंटामुक्त गाव मोहीम, २००७
* बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९
* द प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन अगेन्स्ट सेक्शुअल ऑफेन्सेस, २०१२
* राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, २०१३

१८) सबलीकरण व सामाजिक सुरक्षा संदर्भातील कायदे

१) दुर्बल घटकांसाठी सामाजिक सुरक्षितता कायदे - संविधानात्मक तरतुदी

१) भारतीय घटनेचे कलम ३३० खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?
a) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी विधानसभेत राखीव जागा.
b) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी विधान परिषदेत राखीव जागा.
c) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी राज्यसभेत राखीव जागा.
d) अनुसूचित जाती आणि जमातींसाठी लोकसभेत राखीव जागा.
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) आणि (c) २) फक्त (b) ३) (a) आणि (b) ४) फक्त (d)

1) Article 330 of the Indian Constitution is related to :
a) Reservation of seats for Scheduled Castes and Scheduled Tribes in Vidhan Sabha.
b) Reservation of seats for Scheduled Castes and Tribes in Vidhan Parishad.
c) Reservation of seats for Scheduled Castes and Tribes in Rajya Sabha.
d) Reservation of seate for Scheduled Castes and Tribes in Lok Sabha.
Answer Options :
1) (a) and fc) 2) Only (b) 3) (a) and (b) 4) Only (d)

२) भारतीय राज्यघटनेतील कोणते कलम सामाजिक सुधारणांच्या दिशेने अग्रणी प्रयत्न म्हणून मानले जाते?
१) कलम ४६ २) कलम १७ ३) कलम १५ (४) ४) कलम ३३५

2) Which Article under Indian Constitution is considered as a pioneering effort towards bringing social reforms ?
1) Article 46 2) Article 17 3) Article 15(4) 4) Article 335

३) राज्यघटनेतील कोणत्या आर्टिकलमुळे अस्पृश्यता नष्ट होऊन अस्पृश्यता पाळणे हा शिक्षेस पात्र गुन्हा ठरला आहे?
१) कलम १७ २) कलम २१ ३) कलम १८ ४) कलम २३

3) Which article of the constitution has made the practice of untouchability a punishable offense by abolishing untouchability?
1) Article 17 2) Article 21 3) Article 18 4) Article 23

४) मानवी अपव्यापार प्रतिबंध आणि जबरी श्रम व शोषण विरोधात भारतीय संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदात तरतूद केली आहे?
१) अनुच्छेद १७ २) अनुच्छेद २३ ३) अनुच्छेद २४ ४) अनुच्छेद ४५

4) Which article of the Indian Constitution provides for prevention of human trafficking and against forced labor and exploitation?
1) Article 17 2) Article 23 3) Article 24 4) Article 45

५) केंद्रीय कर्मचाऱ्यांसाठी केंद्र सरकारने वेतन आयोगाच्या स्थापनेस २० जुलै २००६ रोजी मंजुरी दिली. हा कितवा वेतन आयोग आहे ?
१) पाचवा २) सहावा ३) चौथा ४) तिसरा

5) Central Government approved the establishment of Pay Commission for Central Employees on 20th July 2006. How much is this pay commission?
1) Fifth 2) Sixth 3) Fourth 4) Third

६) असंघटित क्षेत्रातील कामगारांसाठी विधेयकाचा मसुदा तयार करण्यासाठी त्रिपक्षीय समिती स्थापण्याचा निर्णय आंतरराष्ट्रीय कामगार परिषदेच्या ९-१० डिसेंबर २००५ च्या बैठकीत घेण्यात आला, ही बैठक कोठे झाली?
१) जिनिव्हा २) घाना ३) दिल्ली ४) न्यूयॉर्क

6) The decision to set up a tripartite committee to draft a bill for unorganized sector workers was taken at the meeting of the International Labor Conference on 9-10 December 2005, where was this meeting held?
1) Geneva 2) Ghana 3) Delhi 4) New York

७) समाजव्यवस्था टिकविण्यासाठी तसेच समाजातील मानवसंस्थांची व मानवशक्तीची वाढ करण्यासाठी व टिकवण्यासाठी कोण/काय कार्य करते ?
१) समाजकार्य २) सामाजिक चळवळ ३) समाजसुधारक ४) सामाजिक कायदे

7) Who/what works to maintain the social order and to increase and maintain the human institutions and human power in the society?
1) Social Work 2) Social Movement 3) Social Reformers 4) Social Laws

८) संघटित प्रगतिशील लोकमत व सामाजिक कायदे यांच्या सहयोग म्हणजे......
१) सामाजिक बदलाचे प्रभावी साधन होय
२) सामाजिक विकासाचे प्रभावी साधन होय
३) वरील दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
४) हा सहयोग विकास किंवा/व बदलाचे साधन म्हणता येणार नाही

8) The collaboration of organized progressive public opinion and social legislation is.......
1) It is an effective tool for social change
2) It is an effective tool for social development
3) Both the above statements are correct
4) This collaboration cannot be said to be a tool for development and/or change

९) राज्यघटनेच्या अनुच्छेद ...... मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे महिलांच्या प्रतिष्ठेला अपमानास्पद असणाऱ्या प्रथा सोडणे हे प्रत्येक नागरिकाचे कर्तव्य असेल.
१) ५१-A (a) २) ५७ (१) ३) ५१-A (e) ४) ७७

9) The Article ...... of the constitution provides that it will be the duty of every citizen to renounce practice derogatory to the dignity of women.
1) 51-A (a) 2) 57 (1) 3) 51-A (e) 4) 77

१०) योग्य कथने ओळखा.
a) भारतीय संविधानाचे अनुच्छेद १७ हे अस्पृश्यता निर्मूलनाशी संबंधित आहे.
b) अस्पृश्यता गुन्हे अधिनियम जून १९५५ पासून अंमलात आला.
c) १९७६ मध्ये अस्पृश्यता (गुन्हे) अधिनियमाचे नाव नागरी हक्क सुरक्षा कायदा असे बदलविण्यात आले.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (a), (b) २) फक्त (b), (c) ३) फक्त (a), (c) ४) वरील सर्व

10) Select the correct statements :
a) Article 17 of Constitution of India is related to abolition of Untouchability.
b) The Untouchability Offences Act came into force in June 1955.
c) In 1976 the name of the Untouchability (offences) Act has been changed as protection of Civil Rights Act.
Answer Options :
1) Only (a), (b) 2) Only (b), (c) 3) Only (a), (c) 4) All of the above

११) भारतीय राज्यघटनेच्या ...... मध्ये मोफत कायदे विषयक मदतीची तरतूद आहे.
१) अनुच्छेद ४५ २) अनुच्छेद ३२ (D) ३) अनुच्छेद ४२ (B) ४) अनुच्छेद 39A

11) The of the Constitution of India provides for free legal aid.
1) Article 45 2). Article 32 (D) 3) Article 42 (B) 4) Article 39 A

१२) जोड्या लावा. (राज्य नीतीची मार्गदर्शक तत्त्वे)

'अ'	'ब'
a) ग्राम पंचायतीची स्थापना करणे	i) अनु. ४१
b) सार्वजनिक आरोग्यामध्ये सुधारणा व सुरक्षा करणे	ii) अनु. ४०
c) व्यवस्थापनामध्ये कामगारांच्या सहभागाची सुरक्षा करणे	iii) अनु. ४३ A
d) काम करण्याचा अधिकार	iv) अनु. ४७

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
3)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

12) Match the pairs - (Directive Principles of State Policy)

'A'	'B'
a) To organize village panchayat	i) Art. 41
b) To secure the improvement of public health	ii) Art. 40
c) To secure the participation of workers in management	iii) Art. 43A
d) To secure the right to work	iv) Art. 47

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
3)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
4)	(ii)	(iv)	(iii)	(i)

१३) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या अनुच्छेदामध्ये मानवी देह व्यापार प्रतिबंध केलेला आहे ?
१) अनुच्छेद २१ २) अनुच्छेद २२ ३) अनुच्छेद २३ ४) अनुच्छेद २४

13) Prohibition of human trafficking has been provided under which Article of Constitution of India?
1) Article 21 2) Article 22 3) Article 23 4) Article 24

१४) प्रशासकीय न्यायाधिकरण हे राज्यघटनेच्या पुढील अनुच्छेदाप्रमाणे स्थापन होतात.
१) अनुच्छेद ३२ २) अनुच्छेद ३०० ३) अनुच्छेद ३२३-अ ४) अनुच्छेद ३४३-ब

14) Administrative tribunals are established as per following Articles of Constitution.
1) Article 32 2) Article 300 3) Article 323-A 4) Article 343-B

१५) भारतीय राज्यघटनेतील कोणते कलम सामाजिक सुधारणांच्या दिशेने अग्रणी प्रयत्न म्हणून मानले जाते?
१) कलम ४६ २) कलम १७ ३) कलम १५ (४) ४) कलम ३३५

15) Which Article under Indian Constitution is considered as a pioneering effort towards bringing social reforms ?
1) Article 46 2) Article 17 3) Article 15(4) 4) Article 335

१६) खालील नमूद केलेल्या संविधानाच्या अनुच्छेदापैकी कोणते प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्षपणे बाल कल्याणाच्या ध्येयाशी निगडीत आहे?
a) अनुच्छेद २१(A) b) अनुच्छेद २४ c) अनुच्छेद ३९(F) d) अनुच्छेद ४५
पर्यायी उत्तरे :
१) (b) खेरीज सर्व २) (c) खेरीज सर्व ३) (d) खेरीज सर्व ४) वरील सर्व

16) Which of the Constitutional Articles given below directly or indirectly pertain to the goal of child welfare?
a) Article 21 (A) 2) Article 24 c) Article 39 (F) d) Article 45
Answer Options :
1) All but except (b) 2) All but except (c) 3) All but except (d) 4) All of the above

१७) खालील विधाने विचारात घ्या.

a) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद–२० ने आरोपी असलेल्या व्यक्तीस मनमानी किंवा अतिरिक्त शिक्षेपासून संरक्षण दिले आहे.

b) मनमानी किंवा अतिरिक्त शिक्षेविरुद्ध संरक्षणाचा अधिकार हा केवळ भारतीय नागरिकांसाठी उपलब्ध आहे.

c) अनुच्छेद–२० घोषित करते की कोणत्याही व्यक्तीस एकाच गुन्ह्यासाठी एकापेक्षा अधिक वेळा आरोपी केले जाणार नाही व एकापेक्षा अधिक वेळा शिक्षा दिली जाणार नाही.

d) दुहेरी शिक्षेविरुद्ध संरक्षणाचा अधिकार हा विभागीय अथवा प्रशासकीय प्राधिकरणासमोरच्या खटल्यामध्ये देखील उपलब्ध आहे.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

१) (a), (b), (c)   २) (a), (c)   ३) (c), (d)   ४) (b), (d)

17) Consider the following statements :

a) Article - 20 of the Indian Constitution grants protection against arbitrary and excessive punishment to an accused person.

b) The right to protection against arbitrary and excessive punishment is available to Indian citizens only.

c) Article - 20 declares that no person shall be prosecuted and punished for the same offence more than once.

d) The protection against double jeopardy is also available in proceedings before departmental or administrative authorities.

Which of the statements given above are correct ?

1) (a),(b),(c)   2) (a),(c)   3) (c),(d)   4) (b),(d)

१८) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम २१ (अ) नुसार प्रत्येक राज्याने कोणत्या वयोगटातील मुलांना निःशुल्क, सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार प्रदान केला आहे?

१) १ ते १४ वयोगट   २) ६ ते १४ वयोगट   ३) १ ते १८ वयोगट   ४) ५ ते १४ वयोगट

18) As per the article 21 (A) of the Indian Constitutions every state has provided the right of free and compulsory education. Which of the following age groups ?

1) 1 to 14 age group   2) 6 to 14 age group   3) 1 to 18 age group   4) 5 to 14 age group

१९) खालीलपैकी कोणता / ते बालकांचे फक्त घटनात्मक हक्क आहे / त?

a) वय वर्षे ६ ते १४ या वयोगटातील सर्व बालकांना मोफत व सक्तीचे शिक्षण देण्याची तरतूद राज्य करील

b) वय वर्षे ६ ते १४ वयोगटातील प्रत्येक बालकास प्राथमिक शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत नजीकच्या परिसरातील शाळेत मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण मिळण्याचा हक्क आहे.

c) १४ वर्षाखालील कोणत्याही बालकास कोणत्याही कारखान्यात, खाणीत किंवा इतर कोणत्याही धोकादायक कामाच्या ठिकाणी कामावर ठेवता येणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a)   २) (b) आणि (c) फक्त   ३) (a) आणि (c) फक्त   ४) वरील सर्व

19) Which of the following is/are the only 'Constitutional Right/s' of children?

a) The state shall provide free and compulsory education to all children of the age of six to fourteen years.

b) Every child of the age of six to fourteen years has the right to free and compulsory education in a neighbourhood school till the completion of elementary education.

c) No child below the age of fourteen years shall be employed in any factory, mine or any other hazardous occupation.

Answer options :

1) Only (a)   2) (b) and (c) only   3) (a) and (c) only   4) All above

२०) राज्यघटनेच्या ...... या अनुच्छेदान्वये भारताच्या राष्ट्रपतीनी जानेवारी ...... मध्ये मागास वर्ग आयोगाची (Backward Classes Commission) नियुक्ती केली होती.
१) ३५६, १९६३ २) ३२०, १९६८ ३) ३४०, १९५३ ४) २२१, १९५६

20) In January .... the President of India appointed a Backward Classes Commission in accordance with the provision of Article .... of the Constitution.
1) 1963, 356 2) 1968, 320 3) 1953,340 4) 1956, 221

२१) राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १७ नुसार ...... नष्ट करण्यात आली आहे.
१) सतीची चाल २) अस्पृश्यता ३) वेठ बिगारी ४) जमीनदारी

21) has been abolished under Article 17 of the Constitution.
1) Sati System 2) Untouchability 3) Bonded Labow 4) Jamindari

२२) भारतीय संविधानातील (६ व्या अनुसूचीतील) अनुच्छेद २४४(२) नुसार अनु. जमाती क्षेत्र म्हणून जाहीर केलेले प्रदेश असणारी राज्ये :
१) महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, मेघालय, त्रिपुरा २) मध्य प्रदेश, पश्चिम बंगाल, आसाम, त्रिपुरा
३) आसाम, मेघालय, त्रिपुरा, मिझोराम ४) महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश, आंध्र प्रदेश, मिझोराम

22) Which states have areas declared as 'Tribal Areas' (under sixth schedule) under Article 244 (2) of Indian Constitution ?
1) Maharashtra, Andhra Pradesh, Meghalaya, Tripura
2) Madhya Pradesh, West Bengal, Assam, Tripura
3) Assam, Meghalaya, Tripura, Mizoram
4) Maharashtra, Madhya Pradesh, Andhra Pradesh, Mizoram

२) महिला

- **हिंदू वारसा कायदा, १९५६**
- **अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा, १९५६**
- **हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१**
- **सती जाण्माच्या कृत्यास प्रतिबंध कायदा, १९८७**
- **भ्रूण-लिंग चाचणी बंदी कायदा, १९९४**
- **महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम २००५**

१) भेदभावापासून महिलांच्या रक्षणासंबंधी खालील याद्यांचा विचार करा व योग्य जोड्या जुळवा.

a) अत्याचार प्रतिबंध कायदा	i) २०१३
b) कामाच्या ठिकाणी महिलांची लैंगिक छळवणूक (प्रतिबंध, मनाई आणि निवारण) कायदा	ii) १९६१
c) महिलांचे असभ्य दर्शन (प्रतिबंध) कायदा	iii) १९८९
d) हुंडा प्रतिबंध/बंदी कायदा	iv) १९८६

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
१)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
२)	(iii)	(i)	(iv)	(iii)
३)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
४)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

1) Consider the following lists with regard to the protection of womean against discrimination. Match the columns appropriately and choose the **correct** option.

a) Prevention of Atrocities Act	i) 2013
b) Sexual Harassment of Women at workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act	ii) 1961
c) Indecent Representation of women Prevention Act	iii) 1989
d) Dowry Prohibition Act	iv) 1986

Answer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
2)	(iii)	(i)	(iv)	(iii)
3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
4)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

२) कामाच्या ठिकाणी होणाऱ्या महिलांच्या छळास प्रतिबंध करणारे कायदे कोणते आहेत ?

a) समान वेतन अधिनियम १९७०

b) प्रसुती लाभ अधिनियम १९६४

c) विशाखा मार्गदर्शक तत्त्वे १९९७

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) २) (a) आणि (b) ३) फक्त (c) ४) वरीलपैकी सर्व

2) What are the laws that prevent harassment of women in the workplace ?

a) The Equal Remuneration Act-1970

b) The Maternity Benefit Act-1964

c) Vishakha Guidelines -1997

Answer Options :

1) Only (a) 2) (a) and (b) 3) Only (c) 4) All of the above

३) कायदा आणि त्याचे वर्षे यांच्या जोड्या जुळवा.

कायदा	**वर्षे**
a) कौटुंबिक हिंसाचारापासून स्त्रियांचे संरक्षण अधिनियम	i) २०१३
b) सतिप्रथा (प्रतिबंध) अधिनियम	ii) १९६१
c) कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ (प्रतिबंध, संरक्षण आणि निवारण अधिनियम	iii) १९८७
d) हुंडा बंदी अधिनियम	iv) २००५

पर्यायी उत्तरे :

	a	**b**	**c**	**d**
1)	iv	i	iii	ii
2)	iii	iv	ii	i
3)	iv	iii	i	ii
4)	ii	iii	iv	i

3) Match pairs of Act and its years. Act Year

a) The Protection of Women from Domestic Violence Act	i) 2013
b) Sati (Prevention) Act	ii) 1961
c) The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act	iii) 1987
d) The Dowry Prohibition Act	iv) 2005

Answer options :

	a	b	c	d
1)	iv	i	iii	ii
2)	iii	iv	ii	i
3)	iv	iii	i	ii
4)	ii	iii	iv	i

४) कोणता भारतीय कायदा काम करणाऱ्या महिलांना पगारी रजेची तरतूद आणि मातृत्वाच्या फायद्यांची हमी देतो ?

१) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ २) बोनसचे पेमेंट कायदा, १९६५

३) कारखाना कायदा, १९४८ ४) मातृत्व लाभ कायदा, १९६१

4) Which Indian Law guarantees maternity benefits and provides for paid leave to working women ?

1) Industrial Disputes Act, 1947 2) Payment of Bonus Act, 1965

3) Factories Act, 1948 4) Maternity Benefit Act, 1961

हिंदू वारसा कायदा, १९५६

१) स्त्रियांच्या संदर्भात झालेल्या विविध कायद्यांपैकी कोणता कायदा सर्वात खळबळजनक ठरला होता?

१) द्विभार्या प्रतिबंधक कायदा १९६५ २) हिंदू विवाह कायदा १९५५

३) हिंदू वारसा कायदा १९५६ ४) बाल विवाह प्रतिबंधक कायदा

1) Which of the various laws regarding women was the most sensational?

1) Prevention of Bigamy Act 1965 2) Hindu Marriage Act 1955

3) Hindu Succession Act 1956 4) Prevention of Child Marriage Act

अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा, १९५६

१) महिला व मुलींमधील अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा (प्रिव्हेन्शन ऑफ इम्मॉरल ट्रॅफिक (पीटा) अमंग विमेन ॲण्ड गर्ल्स ॲक्ट) कोणत्या साली पारित झाला ?

१) १९५१ २) १९५६ ३) १९६१ ४) १९६५

1) Prevention of Immoral Traffic Among Women and Girls Act (Prevention of Immoral Traffic (PETA) Among Women and Girls Act) was passed in which year?

1) 1951 2) 1956 3) 1961 4) 1965

२) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा, १९५६ नुसार खालीलपैकी कोणत्या कृत्यासाठी स्त्री अपराध्यास कारावासाऐवजी सुधारगृहात दाखल करता येईल ?

१) कुंटणखाना चालविणे

२) वेश्या व्यवसायाच्या उत्पन्नावर उपजीविका करणे.

३) अनैतिक व्यापाराच्या उद्देशाने व्यक्तीला डांबणे.

४) वेश्यावृत्तीच्या प्रयोजनाने सार्वजनिक ठिकाणी अश्लील हावभाव करणे.

2) According to the Prevention of Immoral Trade Act, 1956 for which of the following acts a woman offender can be sent to reformatory instead of imprisonment?

1) Running Kuntankhana

2) Making a living from the income of prostitution.

3) Imprisoning a person for the purpose of unethical trading.

4) Making obscene gestures in public places for the purpose of prostitution

मातृत्व लाभ कायदा, १९६१

१) मातृत्व लाभ कायदा .... या वर्षी करण्यात आला.

१) १९६० २) १९६१ ३) १९६३ ४) १९६२

1) The Maternity Benefit Act was enacted in.............

1) 1960 2) 1961 3) 1963 4) 1962

२) खालीलपैकी कोणाला मातृत्व लाभ कायदा – १९६१ लागू आहे ?

a) कारखान्यांमधील महिला श्रमिक b) खाणींमधील महिला श्रमिक

c) मळ्यांमधील महिला श्रमिक d) वरील सर्व

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (b) २) (b) फक्त (c) ३) (a) आणि (c) ४) फक्त (d)

2) The Maternity Benefit Act — 1961 is applicable to which of the following categories ?

a) Female workers in factories b) Female workers in mines

c) Female workers in plantations d) All of the above

Answer Options :

1) (a) and (b) 2) (b) and (c) 3) (a) and (c) 4) Only (d)

हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१

सती जाण्याच्या कृत्यास प्रतिबंध कायदा, १९८७

१) सती जाण्याच्या कृत्यास प्रतिबंध कायदा, १९८७ नुसार आमरण तुरुंगवासाची शिक्षा खालीलपैकी कोणत्या अपराधासाठी होऊ शकते :

१) सती जाण्याचा प्रयत्न करणे

२) सती जाण्यास प्रवृत्त करणे.

३) सतीचा गौरव करणे.

४) जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हा न्यायदंडाधिकारी यांच्या मनाई हुकुमाचा भंग करणे.

भ्रूण–लिंग चाचणी बंदी कायदा, १९९४

महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम २००५

१) भारतात कौटुंबिक छळापासून स्त्रियांच्या संरक्षणाचा कायदा केव्हापासून अमलात आला ?

१) २००६ २) २००५ ३) २००७ ४) २००८

1) When did the Act for Protection of Women from Domestic Harassment came into force in India?

1) 2006 2) 2005 3) 2007 4) 2008

२) कौटुंबिक हिंसाचार पासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम, २००५ अंतर्गत छळ हा .... असू शकतो.

१) शारीरिक, लैंगिक , मानसिक २) शारीरिक, आर्थिक, लैंगिक , भावनिक

३) आर्थिक, लैंगिक आणि शाब्दिक ४) आर्थिक, लैंगिक , शाब्दिक, भावनिक आणि आर्थिक

2) Under Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 abuse can be
1) Physical, Sexual, Mental
2) Physical, Economic, Sexual, Emotional
3) Economic, Sexual and Verbal
4) Physical, Sexual, Verbal, Emotional and Economic

३) महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण करण्याबाबत अधिनियम, २००५ नुसार कौटुंबिक हिंसाचारामध्ये .... चा अंतर्भाव होतो ?
अ) पीडित व्यक्तीला किंवा तिच्या मानसिक व शारीरिक आरोग्याला हानी/इजा पोहोचविणे.
ब) पीडित व्यक्ती किंवा तिच्या नातेवाइकांना हुंडा किंवा इतर मालमत्तेसाठी सतावणे, हानी/इजा पोहोचविणे
क) पीडित व्यक्तीला प्रिय अशा कोणत्याही व्यक्तीला शारीरिक वेदना देण्याची धमकी देणे.
ड) सामाईक वापरातल्या घरामध्ये प्रवेश करण्यास निर्बंध आणणे.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (अ) २) फक्त (ब)
३) फक्त (ड) ४) वरील सर्व (अ), (ब) (क) आणि (ड)

3) According to the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 domestic violence includes ?
a) Causing harm/injury to the victim or his mental and physical health.
b) Harassing, causing harm/injury to the victim or her relatives for dowry or other property
c) Threatening to cause physical pain to any person dear to the victim.
d) Restricting entry into the common house.
Answer options :
1) (a) only 2) (b) only
3) Only (d) 4) All of the above (a), (b) (c) and (d)

३) सामाजिक सुरक्षा कायदे (बालसुरक्षा, पीसीआर, पीओए, बालकामगार)

* **भारतीय सुधार शाळा कायदा, १८९७**
* **बालमजुरी (प्रतिबंध व निममन) कामदा,१९८६**
* **बाल न्माम (काळजी व संरक्षण) अधिनिमम (कामदा), १९८६**
* **बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९**
* **द प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन अगेन्स्ट सेक्शुअल ऑफेन्सेस, २०१२**
* **बालविवाह प्रतिबंधक कायदा, १९२९**

भारतीय सुधार शाळा कायदा, १८९७

१) भारतीय सुधार शाळा कायदा कोणत्या साली पारित करण्यात आला?
१) १८९७ २) १८८१ ३) १९३० ४) वरीलपैकी कोणत्याही नाही

1) In which year was the Indian Reformed Schools Act passed?
1) 1897 2) 1881 3) 1930 4) None of the above

बाल न्याय (काळजी व संरक्षण) अधिनियम (कायदा), १९८६

१) खालील कायदे व त्यांचे पारित होण्याचे वर्ष यांच्या जोड्या जुळवा :

a) बालकामगार प्रतिबंध व विनियमन अधिनियम	i) १९५६
b) अनैतिक वाहतूक प्रतिबंधक कायदा	ii) १९८६
c) बालविवाह प्रतिबंधक कायदा	iii) २००५
d) एन. सी. पी. सी. आर. कायदा	iv) २००६

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
१)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
२)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
३)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
४)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

1) Match the following Acts with the year of their passing :

a) The child labour Prohibition and Regulation Act	i) 1956
b) Immoral Traffic Prevention Act	ii) 1986
c) Prohibition of Child Marriage Act	iii) 2005
d) NCPCR Act	iv) 2006

Answer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
4)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)

२) बाल न्याय (काळजी व संरक्षण) अधिनियम (कायदा) कोणत्या साली पारित झाला ?

१) १९८६ २) १९७१ ३) २००० ४) २००५

2) In which year was the Juvenile Justice (Care and Protection) Act (Act) passed?

1) 1986 2) 1971 3) 2000 4) 2005

३) बाल न्याय कायदा १९८६ ने कोणती तरतूद केली आहे ?

अ) बाल कल्याण मंडळ ब) बाल न्यायालय

क) बाल मार्गदर्शन चिकित्सालय ड) विशेष गृह

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ) २) फक्त (अ) आणि (ब)

३) फक्त (अ), (ब) आणि (ड) ४) फक्त (अ), (ब) आणि (क)

3) What provision is made by Juvenile Justice Act 1986?

a) Child Welfare Board b) Juvenile Court

c) Child guidance clinic d) Special home

Answer options :

1) (a) only 2) (a) and (b) only

3) (a), (b) and (d) only 4) (a), (b) and (c) only

४) बाल व किशोरवयीन कामगार (प्रतिबंध व नियम) सुधारित अधिनियम २०१६ अंतर्गत :

a) १४ वर्षांखालील बालकांस सर्व उद्योग आणि प्रक्रिया केंद्रांमध्ये कोणतेही काम करण्यास प्रतिबंध आहे.

b) १४ ते १८ वयोगटातील किशोरवयीन बालकास धोकादायक व्यवसाय आणि प्रणालीमध्ये कामावर ठेवणे हा फौजदारी गुन्हा

c) या गुन्ह्यासाठी मालकास ६ महिने ते २ वर्षांपर्यंत तुरुंगवासाची शिक्षा किंवा रु. २० ते ५० हजार इतका दंड किंवा दोन्हीही.

d) गुन्ह्याची पुनरावृत्ती झाल्यास किमान १ ते ५ वर्षांपर्यंत तुरुंगवासाची शिक्षा होईल.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चुकीची** आहेत?

१) फक्त (b)   २) फक्त (c)   ३) वरीलपैकी नाही   ४) फक्त (d)

4) Under the child and adolescent workers (Prevention and Regulation) Improved Regulation 2016:

a) All children under the age of 14 years are prohibited to work in any business and processing units.

b) It is criminal offence to put juvenile children in the age group of 14 to 18 years in hazardous occupation and procedures.

c) For this offence is punishable for 6 months to 2 years imprisonment or fine of 20 to 50 thousand or both.

d) Imprisonment for repetition of offence would be at least 1 to 5 years.

Which of the above statement(s) is/are incorrect ?

1) Only (b)   2) only (c)   3) None of the above   4) (d)

बालविवाह प्रतिबंधक कायदा, १९२९

१) बालविवाह प्रतिबंधक कायदा खालीलपैकी कोणत्या साली पारित करण्यात आला?

१) १९२९   २) १९४८   ३) १९६१   ४) वरीलपैकी कोणत्याही नाही

1) Child Marriage Prevention Act was passed in which of the following year?

1) 1929   2) 1948   3) 1961   4) None of the above

बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९

१) कायदा आणि त्याचे वर्षे यांच्या जोड्या जुळवा

कायदा	**वर्ष**
a) बाल कल्याण (प्रतिबंधक व नियमन कायदा.	i) १९९४
b) बाल हक्क संरक्षण आयोग कायदा	ii) १९८६
c) जन्मपूर्व निदान तंत्रज्ञान (गैरवापराचे नियमन आणि प्रतिबंध कायदा	iii) २०१५
d) बाल न्याय (संगोपन व बालकांचे संरक्षण) कायदा	iv) २००५

पर्यायी उत्तरे :

	a	**b**	**c**	**d**
1)	i	iii	ii	iv
2)	ii	iv	i	iii
3)	iii	ii	iv	i
4)	iv	i	iii	ii

1) Match pairs of Act and its years.

Act	Year
a) Child Labour (Prohibition and Regulation) Act	i) 1994
b) Commission for Protection of Child Rights Act	ii) 1986
c) The Pre-Natal Diagnostic Techniques (Regulation and Prevention of Misuse) Act	iii) 2015
d) The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act	iv) 2005

Answer options :

	a	b	c	d
1)	i	iii	ii	iv
2)	ii	iv	i	iii
3)	iii	ii	iv	i
4)	iv	i	iii	ii

२) बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९ च्या कलम ...... अन्वये, प्रत्येक मुलाला मोफत आणि सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण देणे हे स्थानिक प्राधिकरणाचे कर्तव्य आहे.

१) ९ (a) २) १० (b) ३) ९ (b) ४) ११ (a)

2) As per section ...... of the Right of Children to Free and Compulsory Education, Act 2009, it shall be the duty of local authority to provide free and compulsory elementary education to every child.

1) 9 (a) 2) 10 (b) 3) 9 (b) 4) 11 (a)

३) बालकांच्या मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ अन्वये 'बालक' म्हणजे .... या वयाचे मुलगा अथवा मुलगी होय.

१) ६ ते १४ वर्षे २) ७ ते १४ वर्षे ३) ८ ते १६ वर्षे ४) ६ ते १८ वर्षे

3) As per Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 Act, 'Child' means a male or female child of the age of

1) 6to 14 years 2) 7 to 14 years 3) 8 to 16 years 4) 6 to 18 years

४) शिक्षण हक्क अधिनियमातील कोणत्या कलमाने बालकास शारीरिक शिक्षा करण्यास किंवा मानसिक त्रास देण्यास प्रतिबंध केला आहे ?

१) कलम १७ २) कलम १८ ३) कलम २० ४) कलम २२

4) Which Section of Right to Education Act, prohibits physical punishment and mental harassment of students ?

1) Section 17 2) Secfion 18 3) Section 20 4) Section 22

५) 'बालकांचा मोफत आणि सक्तीचे शिक्षणाचा अधिकार कायदा २००९' मधील खालीलपैकी कोणते कलम 'शिक्षकांच्या कर्तव्यांशी' संबंधित आहे ?

१) कलम २२ २) कलम२१ ३) कलम २० ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

5) Which of the following Section of 'The Rights of Children to Free and Compulsory Education Act 2009' deals with 'duties of teachers' ?

1) Section 22 2) Section 21 3) Section 20 4) None of the above

६) बालकांचा मोफत आणि सक्तीचे शिक्षणाचा अधिकार कायदा, २००९ च्या तरतुदीनुसार शिक्षकांसाठी दर आठवड्याला किमान कामकाजाच्या तासांची संख्या ...... इतकी निर्दिष्ट करतो.

१) चाळीस तास २) पंचेचाळीस तास ३) पन्नास तास ४) वरीलपैकी काहीही नाही

6) The Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 specifies the minimum number of working hours per week for the teacher as .

1) Forty hours 2) Forty-Five hours 3) Fifty hours 4) None of the above

७) बालकांचे मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम २००९ अन्वये खालील विधानांचा विचार करा :

विधान I : कॅपिटेशन फी म्हणजे शाळेने सूचित केलेल्या फी व्यतिरिक्त कोणत्याही प्रकारचे देणगी किंवा योगदान किंवा पेमेंट.

विधान II : या कायद्यातील समाविष्ट असलेली कोणतीही गोष्ट मदरसे, वैदिक पाठशाळा आणि धार्मिक शिक्षण देणाऱ्या शैक्षणिक संस्थांना लागू होणार नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

१) विधान I बरोबर; II चूक २) विधान I चूक; II बरोबर

३) दोन्ही विधाने बरोबर ४) दोन्ही विधाने चूक

7) Consider the following statements in respect of right of children to Free and Compulsory Education Act, 2009 :

Statement I: Capitation fee means any kind of donation or contribution or payment other than the fee notified by the school.

Statement II : Nothing contained in this Act shall apply to Madarsas, Vedic Pathshalas and educational institutions primarily imparting religious instructions.

Answer Options :

1) Statement I-correct; Wl incorrect 2) Statement I-incorrect; II correct

3) Both Statements are correct 4) Both Statements are incorrect

८) शिक्षण हक्क अधिनियम २००९ मध्ये मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा बालकांचा हक्क (दुरुस्ती) अधिनियम २०१२ अन्वये खालीलपैकी कोणते बदल करण्यात आले आहेत?

a) या दुरुस्तीद्वारे 'प्रतिकूल परिस्थितीतील' बालकांमध्ये दिव्यांग बालकांचा समावेश करून त्या संज्ञेच व्याप्ती स्पष्टपणे वाढविण्यात आली आहे.

b) या दुरुस्तीद्वारे बहुविध दिव्यांगता असलेल्या बालकांसाठी घरी शिक्षण घेण्याचा हक्क देण्यात आला.

c) अल्पसंख्यांक शैक्षणिक संस्थांच्या बाबतीत शाळा व्यवस्थापन समिती ही फक्त सल्लागार स्वरूपाचे कार्य करील अशी तरतूद या अधिनियम दुरुस्तीद्वारे घोषित केली गेली.

d) शिक्षणाचा हक्क अधिनियम हा वेदिक पाठशाळा आणि मदरशांना देखील लागू असेल असे या अधिनियम दुरुस्तीद्वारे घोषित केले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a), (b), (c) २) (b), (c), (d) ३) (a), (c), (d) ४) वरील सर्व

8) The Right of children to free and compulsory Education (Amendment) Act-2012 made which of the following changes in the RTE Act of 2009 ?

a) The amendment expanded the definition of 'child belonging to disadvantaged group to include a child with disability'.

b) The amendment provided that the child with 'multiple disabilities' may also have the right to opt for home based education.

c) The amendment provided that the school management committees in respect of minority educational institution shall function only in an advisory capacity.

d) The amendment declares that the provisions of RTE Act shall also be applied to vedic path shalas and madrasas.

Answer Options :

1) (a), (b), (c) 2) (b), (c), (d) 3) (a), (c), (d) 4) All above

९) बालकाच्या हक्कात मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण अधिनियम, २००९ मध्ये सक्तीचे शिक्षण म्हणजे संबंधित शासनाचे बंधन ...... च्या साठी आहे.

a) सहा ते चौदा वयोगटाच्या प्रत्येक बालकाला मोफत प्राथमिक शिक्षण पुरविणे.

b) सहा ते चौदा वयोगटाच्या बालकास सक्तीचा प्रवेश, उपस्थिती आणि प्राथमिक शिक्षण पूर्तताची खात्री देणे.

c) बालक दुर्बल घटकातील आहे याची खात्री करणे.

d) शालेय इमारत शिक्षक कर्मचारी आणि अध्ययन साहित्यासह पायाभूत सुविधा देणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) विधान योग्य आहे. २) फक्त (b) विधान योग्य आहे.

३) (a) आणि (b) विधाने योग्य आहेत. ४) (a),(b),(c) आणि (d) सर्व विधाने योग्य आहेत.

9) In the Right of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 the term compulsory education means obligation of the appropriate Government is for ......

a) Provide free elementray education to every child of the age six to fourteen years.

b) Ensure compulsory admission, attendance and completion of elementary education by every child of the age six to fourteen years.

c) Ensure the child belonging to weaker section.

d) Provide infrastructure including school building teaching staff and learning equipment

Answer Options :

1) Only (a) statement is correct 2) Only (b) statement is correct

3) Both (a) and (b) statements are correct 4) All*(a),(b),(c) and (d) statements are correct*

१०) शिक्षणाचा हक्क .... शी संबंधित आहे.

a) सर्वांना शिक्षण

b) ० ते १४ वयोगटातील सर्व मुलांना मोफत व सक्तीचे प्रशिक्षण

c) ६ ते १४ वयोगटातील सर्व मुलांना मोफत व सक्तीचे शिक्षण

d) सर्व मुलींना मोफत व सक्तीचे प्रशिक्षण

पर्यायी उत्तरे :

१) (a), (d) फक्त २) (b) फक्त ३) (c) फक्त ४) (a), (b), (c), (d) सर्व

10) Right to Education deals with ......

a) Education to all

b) Free and compulsory education to all children of 0-14 age group

c) Free and compulsory education to all children of 6-14 ag group.

d) Free and compulsory education to all girls children

Answer options :

1) (a), (d) only 2) (b) only 3) (c) only 4) All (a), (b), (c), (d)

११) बालकांचे कल्याण निश्चित करण्यातील शासकीय हस्तक्षेपाच्या संदर्भात २०१० हे वर्ष महत्त्वाचे वर्ष म्हणता येईल. २०१० मध्ये खालील कायद्यापैकी कोणता कायदा अंमलात आला ?

१) मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाच्या बालकांच्या हक्काचा कायदा.

२) आदर्श प्रारूप शाळा योजना कायदा.

३) प्रतिष्ठा आणि शिक्षणाचा हक्क कायदा

४) बाल आरोग्य आणि शिक्षण कायदा.

11) The year 2010 can be said to be the important year in the context of the governmental intervention to ensure welfare of children. Which of the following Acts came into force in 2010?
1) Right of Children to free and compulsory education Act
2) Model School Scheme Act
3) Right to Dignity and Education Act
4) Juvenile Health and Education Act

१२) शिक्षण हक्क कायदा २००९ नुसार मूल्यमापन प्रक्रिया राबविण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या गोष्टींची आवश्यकता आहे ?
A) मुलांचा सर्वांगीण विकास.
B) मुलांना नियमित गृहपाठ देणे.
C) सर्वकष आणि सातत्यपूर्ण मूल्यमापन
D) मुलांची प्रगती कुटुंबातील इतर व्यक्तींना कळविणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त A आणि B २) फक्त C आणि D ३) फक्त A आणि C ४) फक्त B आणि D

12) Which of the following are required to implement evaluation procedures according to the Right to Education Act (RTE) 2009 ?
A) All round development of the child.
B) Children need to be given homework regularly.
C) Comprehensive and continuous evaluation.
D) Communicate children's progress to other family members.

Answer options :

1) Only A and B 2) Only C and D 3) Only A and C 4) Only B and D

१३) शिक्षण हक्क अधिनियम २००९ मध्ये मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा बालकांचा हक्क (दुरुस्ती) अधिनियम २०१२ अन्वये खालीलपैकी कोणते बदल करण्यात आले आहेत?
a) या दुरुस्तीद्वारे 'प्रतिकूल परिस्थितीतील' बालकांमध्ये दिव्यांग बालकांचा समावेश करून त्या संज्ञेच व्याप्ती स्पष्टपणे वाढविण्यात आली आहे.
b) या दुरुस्तीद्वारे बहुविध दिव्यांगता असलेल्या बालकांसाठी घरी शिक्षण घेण्याचा हक्क देण्यात आला.
c) अल्पसंख्यांक शैक्षणिक संस्थांच्या बाबतीत शाळा व्यवस्थापन समिती ही फक्त सल्लागार स्वरूपाचे कार्य करील अशी तरतूद या अधिनियम दुरुस्तीद्वारे घोषित केली गेली.
d) शिक्षणाचा हक्क अधिनियम हा वेदिक पाठशाळा आणि मदरशांना देखील लागू असेल असे या अधिनियम दुरुस्तीद्वारे घोषित केले गेले.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a), (b), (c) २) (b), (c), (d) ३) (a), (c), (d) ४) वरील सर्व

13) The Right of children to free and compulsory Education (Amendment) Act-2012 made which of the following changes in the RTE Act of 2009 ?
a) The amendment expanded the definition of 'child belonging to disadvantaged group to include a child with disability'.
b) The amendment provided that the child with 'multiple disabilities' may also have the right to opt for home based education.
c) The amendment provided that the school management committees in respect of minority educational institution shall function only in an advisory capacity.
d) The amendment declares that the provisions of RTE Act shall also be applied to vedic path shalas and madrasas.

Answer Options :

1) (a), (b), (c) 2) (b), (c), (d) 3) (a), (c), (d) 4) All above

द प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन अगेन्स्ट सेक्शुअल ऑफेन्सेस, २०१२

१) बाल लैंगिक शोषणाविरुद्धचा 'द प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन अगेन्स्ट सेक्शुअल ऑफेन्सेस', हा कायदा संसदेत केव्हा संमत झाला ?

१) २००७ २) २००५ ३) २००६ ४) २०१२

1) When was the Act 'The Protection of Children Against Sexual Offences' passed in Parliament?

1) 2007 2) 2005 3) 2006 4) 2012

२) 'पोक्सो' कायदा २०१२ मधील तरतुदीनुसार मुलांचे खालीलपैकी कोणते हक्क आहेत ?

a) मुलगा/मुलगी यांचा 'जबाब' अथवा 'म्हणणे' त्यांच्या घरी किंवा पसंतीने निवडलेल्या ठिकाणी प्राधान्याने नागरी पोशखातील महिला पोलीस अधिकारी अथवा उप-निरीक्षक खालच्या श्रेणीतील नसणाऱ्या पोलीस अधिकाऱ्यामार्फत नोंदविण्यात यावे.

b) चौकशीच्या काळात मुलगा/मुलगी आरोपीच्या संपर्कात येणार नाही याची खात्री पोलीस अधिकाऱ्यांनी केली पाहिजे.

c) मुलगा/मुलगी यांना रात्री पोलीस स्टेशनमध्ये ताब्यात घेतले जाऊ शकते.

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (b) २) (a), (b) आणि (c) ३) (b) आणि (c) ४) (a) आणि (c)

2) Which of the following rights do children have under the provision of Pocso Act 2012 ?

a) Get his/her statement recorded at his/her residence or a place of his/her choice and preferably by a woman police official or an official not below the swb-inspector rank in civil clothes.

b) The police official should ensure that during the investigation, the 'child should 'not come in contact with the accused. rae)

c) The child can be detained at the police station at night. ees o

Answer Options :

1) (a) and (b) 2) (a), (b) and (c) 3) (b) and (c) 4) (a) and (c)

३) पोक्सो (POCSO) चा अन्वयार्थ काय ?

१) प्रिव्हेंशन ऑफ चिल्ड्रेन फ्रॉम स्मॉल ऑफेन्सेस

२) प्रोटेक्शन ऑफ क्राईम फ्रॉम सोसायटील ऑर्गनायझेशन

३) प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन फ्रॉम सेक्शुअल ऑफेन्सेस

४) प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन फ्रॉम सेक्शुअल ऑर्गनायझेशन

3) POCSO stands for

(1) Prevention of Children from Small Offences

(2) Protection of Crime from Societal Organization

(3) Protection of Children from Sexual Offences

(4) Protection of Children from Sexual Organization

४) आई, वडील व ज्येष्ठ नागरिकांच्या चरितार्थ व कल्याणासाठी अधिनियम - २००७/२०१०

१) पालकांना मासिक खर्च देण्याचे दायीत्व मुलांवर कोणत्या कायद्यान्वये देण्यात आले आहे?

a) पालक आणि ज्येष्ठ नागरिक परिरक्षा आणि कल्याण अधिनियम २००७ b) ज्येष्ठ नागरिक कायदा २०१६

c) निवृत्ती वेतन कायदा २०१८ d) वृद्धत्व वेतन कायदा २००५

वरीलपैकी कोणता पर्याय **बरोबर** आहे/आहेत?

१) फक्त (a) २) (b) आणि (c) *३) (a), (b) आणि (d)* ४) वरीलपैकी सर्व

1) Which enactment Mandates Children to pay monthly expenses for their parents?
a) The Maintenance and Walfare of Parents and Senior Citizens Act 2007.
b) Senior Citizens Act 2016
c) Retirement Act 2018
d) Old-age Act 2005
Which of the option(s) given above is/are **correct?**
1) Only (a) 2) (b) and (c) *3) (a), (b) and (d)* 4) All of the above

२) पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांची देखभाल आणि कल्याण अधिनियम २००७ अन्वये खालीलपैकी कोणते कलम 'मेन्टेनन्स ट्रिब्युनल' च्या रचनेशी संबंधित आहे?
१) कलम २० २) कलम २५ ३) कलम ७ ४) कलम २५(A)

2) Which of the following section of the maintenance and welfare of parents and senior citizens Act, 2007 deais with constitution of maintenance tribunal ?
1) Section 20 2) Section 25 3) Section 7 4) Section 25(A)

३) पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांचे पालन-पोषण आणि कल्याण अधिनियम २००७ च्या कलम ७ (१) अन्वये कलम ५ अंतर्गत देखभाल करण्याच्या आदेशावर निर्णय घेण्यासाठी राज्य सरकार प्रत्येक उप-विभागासाठी एक किंवा अधिक .... ची स्थापना करेल.
१) उच्च न्यायालयाचे विशेष खंडपीठ २) विशेष न्यायालय
३) अति-विशेष न्यायालय ४) न्यायाधिकरण

3) As per Section 7(1) of Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act 2007, the State Government shall constitute one or more _____ for each sub-division for the purpose of adjudicating and deciding upon the order for maintenance under Section 5.
1) Special bench of High Court 2) Special Court
3) Exclusive Special Court 4) Tribunal

४) पालक आणि ज्येष्ठ नागरिकांचे पालनपोषण आणि कल्याण अधिनियम, २००७ च्या कलम ४(१) नुसार जो ज्येष्ठ नागरिक स्वतःची देखभाल करू शकत नाही त्याला कलम ५ अंतर्गत ...... विरुद्ध अर्ज करण्याचा अधिकार आहे.
१) राज्य सरकार २) नातेवाईक/एक किंवा जास्त सज्ञान अपत्ये
३) केंद्र सरकार ४) जिल्हाधिकारी

4) As per section 4(1) of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007, a senior citizen who is unable to maintain himself, shall be entitled to make an application under section 5 against
1) the State Government
2) a relative/one or more of his children not being minor
3) the Central Government
4) the District Collector

५) आई वडील व ज्येष्ठ नागरिकांच्या चरितार्थ व कल्याण अधिनियम २००७ नुसार खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने चुकीचे आहे/आहेत ?
a) पाल्यांना त्यांच्या पालकांना निर्वाह खर्च देण्याचे बंधन घालण्यात आले.
b) शासकीय वाहनात प्रवास करताना प्रवास भाड्यात सवलत देणे.
c) निवृत्ती वेतन देणे बंधनकारक
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त c २) फक्त b ३) b आणि c ४) वरीलपैकी नाही

5) According to the Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007, which of the following statement(s) is/are incorrect ?
a) Obligation of children to pay maintenance expenses to their parents.
b) Concession on travel fare while travelling by government vehicle.
c) Mandatory to pay pension.
Answer options :
1) Only c 2) Only b 3) b and c 4) None of the above

५) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती प्रतिबंधक कायदा १९८९ व सुधारित अधिनियम

- **नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५**
- **अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती वरील अत्याचारास प्रतिबंध कायदा, १९८९**

नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५

१) संविधानातील १५ व्या कलमातील तरतुदी लागू करता याव्यात म्हणून केंद्र सरकारने ''अस्पृश्यता अपराध अधिनियम'' मंजूर केला आणि तो कायद्याच्या स्वरूपात १ जून ...... पासून लागू करण्यात आला.
१) १९४८ २) १९५५ ३) १९५० ४) १९४९

1) In order to give effect to the provisions of Article 15 of the Constitution, the Central Government passed the "Untouchability Offenses Act" and it came into force in the form of a law from 1st June...
1) 1948 2) 1955 3) 1950 4) 1949

२) नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५ नुसार खालीलपैकी कोणास संरक्षक तरतुदी लागू होतात?
१) अल्पसंख्याक जातीची व्यक्ती २) अनुसूचित जमातीची व्यक्ती
३) अनुसूचित जातीची व्यक्ती ४) वरीलपैकी २ व ३

2) Protection provisions under Civil Rights Protection Act, 1955 apply to whom among the following?
1) Minority Caste Person 2) Scheduled Tribe Person
3) Scheduled caste person 4) 2 and 3 of the above

३) नागरी हक्क संरक्षण, अधिनियम १९५५ च्या .... नुसार ''अनुसूचीत जाती'' याला संविधानाच्या अनुच्छेद ३६६ च्या खंड (२४) मध्ये त्यास नेमून दिलेला अर्थ आहे.
१) कलम २ (डीसी) २) कलम २ (डीबी) ३) कलम २ (डीए) ४) कलम २ (डीडी)

3) According to ______ of the Protection of Civil Rights Act 1955, "Scheduled Castes" has the meaning assigned to it in Clause (24) of Article 366 of the Constitution.
1) Section 2 (dc) 2) Section 2 (db) 3) Section 2 (da) 4) Section 2 (dd)

४) अस्पृश्यतेच्या कारणावरुन कोणत्याही व्यक्तीस इस्पितळात प्रवेश देण्यास नकार दिल्यास, ... नागरी हक्क संरक्षण कायदा १९५५ नुसार जास्तीत जास्त .... कारावास व जास्तीत जास्त .... रुपये दंडाची शिक्षा होऊ शकते.
१) सहा महिने, पाचशे २) चार महिने, चारशे ३) एक वर्ष, एक हजार ४) दोन वर्ष, दोन हजार

4) Punishment for refusing to admit any person to any hospital on grounds of untouchability is punishable with maximum ______ of imprisonment and maximum ______ rupees of fine, as per the Protection of Civil Rights Act 1955.
1) six months, five hundred 2) four months, four hundred
3) one year, one thousand 4) two years, two thousand

५) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९५५ नुसार खालीलपैकी कोणत्या कृत्यासाठी वैध कारवाई करता येत नाही?
१) धार्मिक नि:समर्थता लादणे.
२) लोकसेवकाने अपराधास अपप्रेरणा दिल्याच्या अभिकथनास शासनाची पूर्वसंमती न घेता आरोप करणे.
३) सामाजिक नि:समर्थता लादणे.
४) धार्मिक, वैचारिक अशा कोणत्याही कारणाने अस्पृश्यता पालनाचे समर्थन करणे.

5) As per Protection of Civil Rights Act, 1955 which of the following acts is not actionable?
1) Imposition of religious impotence.
2) Alleging that a public servant has abetted an offence, without obtaining the prior consent of the Government.
3) Imposition of social helplessness.
4) Supporting the observance of untouchability for any reason be it religious, ideological.

६) अरुणाचल प्रदेश राज्य वि. खुदीराम चकमा, १९९४ हा खटला पुढीलपैकी कोणाशी/कशाशी संबंधित आहे ?
१) अल्पसंख्यांक २) निर्वासित ३) अनुसूचित जाती आणि जमाती ४) छळवणूक

6) State of Arunachal Pradesh V/s Khudiram Chakma case of 1994 is related to which of the following?
1) Minorities 2) Refugees 3) 8.Cs and S.Ts 4) Torture

अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती वरील अत्याचारास प्रतिबंध कायदा, १९८९

१) १९८९ च्या अॅट्रॉसिटीज् ऑन शेड्यूल्ड कास्ट व शेड्यूल्ड ट्राईब प्रिवेंशन अॅक्टने पुढीलपैकी कशाची जागा घेतली?
१) प्रोटेक्शन ऑफ सिव्हील राईटस् अॅक्टस् १९५५ ची २) सिव्हील कोडची
३) प्रोबेशन ऑफ ऑफेंडर्स अॅक्ट, १९५८ ४) वरील सर्व बाबींची

1) The Atrocities on Scheduled Castes and Scheduled Tribes Prevention Act of 1989 replaced which of the following?
1) Protection of Civil Rights Acts 1955 2) Civil Code
3) Probation of Offenders Act, 1958 4) All the above

२) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम १९८९ च्या .... अन्वये ‘अनन्य विशेष न्यायालय’ म्हणजे कलम १४ च्या उप-कलम (१) अंतर्गत स्थापन झालेले अनन्य विशेष न्यायालय जे केवळ या कायद्याच्या अंतर्गत गुन्ह्यांचा खटला चालविते.
१) कलम २ (१) (बीडी) २) कलम २ (१) (बीजी) ३) कलम २ (१) (बीई) ४) कलम २ (१) (बीएफ)

2) According to of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act 1989, "Exclusive Special Courts" means the exclusive special courts established under Sub-Section (1) of Section 14 exclusively to try the offences under this Act.
1) Section 2(1) (bd) 2) Section 2(1) (bg) 3) Section 2(1) (be) 4) Section 2(1) (bf)

३) कोणीही लोकसेवक, जो अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जनजातीचा सदस्य नसेल आणि अनुसूचित जाती व अनुसूचित जनजाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियमाचे पालन करण्यात हेतुपुरस्सर कसूर करत असेल तर त्यास .... एवढी कारावासाची शिक्ष होऊ शकते व ती १ वर्षापर्यंत ही वाढू शकते.

१) सहा महिने २) दोन महिने ३) तीन महिने ४) सात महिने

3) Whoever being a public servant but not being a member of SC/ST, willfuly neglects his duties under the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocity) Act shall be punishable with imprisonment for a term which shall not be less than ______ which may be extended to one year.

1) Six months 2) Two months 3) Three months 4) Seven months

४) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ नुसार महाराष्ट्रात शिक्षा ठोठाविले जाण्याचे प्रमाण खालीलपैकी किती टक्के आहे?

१) ५०% पेक्षा अधिक २) २० ते ३०% पर्यंत ३) १० ते २०% ४) १०% पेक्षा कमी

4) Which of the following is the percentage of sentences imposed in Maharashtra under the Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989?

1) More than 50% 2) Between 20 to 30%

3) 10 to 20% 4) Less than 10%

५) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) अधिनियम १९८९ च्या कलम .... नुसार न्यायालय, या कायद्यातील तरतूदीनुसार पीडित व्यक्तीला किंवा त्याच्यावर अवलंबून असलेल्या व्यक्तीला किंवा साक्षीदाराला खटला सुरु असताना शेवटपर्यंत न्याय मिळवण्यासाठी पूर्ण संरक्षण, तपास, चौकशी आणि खटल्या दरम्यान प्रवास आणि देखभाल खर्च प्रदान करेल.

१) 12 (i) २) 14B (2) ३) 17 (b) ४) 15A (6)

5) As per Section of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act 1989, the court trying a case under this Act shall provide to a victim, his dependent, or witnesses; complete protection to secure the ends of justice, travelling and maintenance expenses during investigation, inquiry and trial.

1) 12 (i) 2) 14B (2) 3) 17 (b) 4) 15A (6)

६) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ च्या कलम १४ (१) नुसार ...... हे उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशांच्या संमतीने, एक किंवा अधिक जिल्ह्यांसाठी अति-विशेष न्यायालय स्थापन करेल.

१) केंद्र सरकार २) सर्वोच्च न्यायालय ३) राज्यपाल ४) राज्य सरकार

6) As per section 14(1) of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (prevention of Atrocities) Act, 1989, the shall with concurrence of the Chief Justice of High court, establish an exclusive special court for one or more District.

1) Central Government 2) Supreme Court

3) Governor 4) State Government

७) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, १९८९ नुसार विशेष न्यायालयाच्या कोणत्याही निकाल किंवा आदेशा विरुद्ध अपील ...... येथे केले जाईल.

१) सत्र न्यायालय २) उच्च न्यायालय

३) प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश ४) सर्वोच्च न्यायालय

7) Under SC and ST (prevention of Atrocities) Act 1989, an appeal shall lie from any Judgment or order of special court to the

1) Sessions Court 2) High Court
3) Principal District Judge 4) Supreme Court

८) खालीलपैकी कोणते हक्क 'अनुसूचित जमाती व इतर पारंपरिक वन निवासी (वन हक्क मान्यता) अधिनियम २००६' या अंतर्गत आदिवासींना देण्यात आले आहेत?

a) व्यावसायिक मर्यादेपर्यंत वनक्षेत्रातील जमिनीची मशागत करण्याचा अधिकार
b) किरकोळ वनोपज उत्पादनाची मालकी, संकलन, वापर व विल्हेवाट लावण्याचा अधिकार
c) वनक्षेत्राच्या आत राहण्याचा अधिकार
d) पारंपरिक पशुचराईसारख्या रूढीनिहाय प्रथा सुरू ठेवण्याचा अधिकार

पर्यायी उत्तरे :
१) (b) आणि (c) २) (a) आणि (b) ३) (a), (b) आणि (c) ४) वरीलपैकी सर्व

8) Which of the following are granted as a right to tribals under 'The Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006 ?

a) Right to cultivate forest land to the extent under occupation
b) Right to own, collect, use and dispose of minor forest produce
c) Right to reside inside forests
d) Right to carry out traditional customary practices like cattle grazing etc.

Answer options :
1) (b) and (c) 2) (a) and (b) 3) (a), (b) and (c) 4) All of the above

<u>६) दिव्यांग व्यक्ती</u>

१) भारतीय राज्यघटनेचे कोणते कलम अपंगत्वाच्या बाबतीत राज्याला कामाचा अधिकार, शिक्षण आणि सार्वजनिक सहाय्य सुनिश्चित करण्यासाठी प्रभावी तरतूद करण्याचे निर्देश देते ?

१) कलम ४१ २) कलम १५ (४) ३) कलम १६ ४) कलम १९(१)

1) Which Article of the Indian Constitution directs the state to make effective provision for securing the right to work, education and public assistance in cases of disablement ?

1) Article 41 2) Article 15(4) 3) Article 16 4) Article 19(1)

२) 'नॅशनल ट्रस्ट ॲक्ट' हा कायदा कधी व कोणासाठी संमत करण्यात आला ?

१) ९ सप्टेंबर २००६, मानसिक विकलांगता, मस्तिष्क अंगघात, कर्णबाधीर्य, दृष्टीहीनता
२) ५ ऑक्टोबर २००९, कर्णबाधीर्य, अस्थिविकलांग, स्वलीनता, बहुविकलांगता
३) १ मार्च १९९९, मस्तिष्क अंगघात, बहुविकलांगता, कर्णबाधीर्य, दृष्टीहीनता
४) ३० डिसेंबर १९९९, मानसिक विकलांगता, मस्तिष्क अंगघात, स्वलीनता, बहुविकलांगता

2) When was 'National Trust Act' Passed and for whom ?

1) 9 September 2006, Mental Retardation, Cerebral Palsy, Hearing Impaired, Vision Impaired
2) 5 October 2009, Hearing Impaired, Orthopedically Handicapped, Autism, Multiple Disabilities
3) 1 March 1999, Cerebral Palsy, Multiple Disabilities, Hearing Impaired, Vision Impaired
4) 30 December 1999, Mental Retardation, Cerebral Palsy, Autism, Multiple Disabilities

३) खालीलपैकी कोणत्या अपंगत्वाचा समावेश, 'अपंग व्यक्तीचा अधिकार अधिनियम २०१६' मध्ये केलेला आहे ?

a) आंधळेपणा b) कमी दृष्टी c) बटूत्व d) मानसिक आजार

e) सेरेब्रल पाल्सी f) विशिष्ट अध्ययन अक्षमता g) ॲसिड हल्ल्यातील बळी

पर्यायी उत्तरे :

१) a,b, f,g २) a,b, d,e ३)a,b,c,e,f ४) वरीलपैकी सर्व

3) Which of the following disabilities are included in the 'Right of Persons with Disabilities Act 2016 ?

a) blindness b) low vision c) dwarfism d) mental illness

e) cerebral palsy f) pecific learning disabilities g) acid attack victim

Answer options :

1) a,b, f,g 2) a,b, d,e (3) a,b,c,e,f 4) All of the above

७) कामगार कायदे

- **फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८**
- **राज्य कामगार विमा कायदा, १९४८**
- **वेठबिगारी (उच्चाटन) कामदा, १९७६**

१) १९९१ मध्ये समान वेतन संरचना लागू करून देशात वेतनासंबंधी तफावत कमी करण्यासाठी काय केले गेले?

१) राष्ट्रीय कार्यस्थान स्तरावरील न्यूनतम वेतन (NFLMW) २) परिवर्तनशील महागाई भत्ता (VDA)

३) राष्ट्रीय विदेशी शिष्यवृत्ती (NOS) ४) राष्ट्रीय निवृत्त वेतन योजना (NPS)

1) In 1991 what was mooted to achieve uniform wage structure and to reduce disparities in wages across the country ?

1) National Floor Level Minimum Wage (NFLMW)
2) Variable Dearness Allowance (VDA)
3) National Overseas Scholarships (NOS)
4) National Pension Scheme (NPS)

फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८

१) कारखाना कायदा १९४८ कलम ६७ नुसार .... वर्षाखालील मुलांना कारखान्यात कामावर ठेवण्यास मनाई केली आहे.

१) १६ २) १२ ३) १४ ४) १८

1) According to Section 67 of Factories Act 1948 employment of children below the age of .... is prohibited in factories.

1) 16 2) 12 3) 14 4) 18

२) भारतातील कामगारांसाठी ...... ही सामाजिक सुरक्षा योजना नाही.

१) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि संकीर्ण उपबंध कायदा, १९५२
२) राज्य कामगार विमा कायदा, १९४८
३) आजारी औद्योगिक उद्योग (कारखाने) कायदा, १९८५
४) कामगार नुकसान भरपाई कायदा, १९२३

2) ______ is not a social security scheme for the labourer in India.
1) Employee's Provident Fund and Miscellaneous Provision Act, 1952
2) Employee's State Insurance Act, 1948
3) Sick Industrial Companies Act, 1985
4) Employees Compensation Act, 1923

३) फॅक्टरी ॲक्ट १९४८ च्या अंमलबजावणी योग्य तऱ्हेने होते आहे का हे बघण्याचे काम खालील घटकांचे आहे.....
अ) फॅक्टरी इन्स्पेक्टर ब) लेबर कमिशनर क) लेबर वेल्फेअर ऑफिसर ड) राज्य शासन
पर्यायी उत्तरे :
१) अ, ब, ड बरोबर २) अ, ड बरोबर ३) फक्त ड बरोबर ४) ब, क बरोबर

3) The task of seeing that the Factories Act, 1948 is being properly implemented is the work of the following agencies….
a) Factory Inspector b) Labor Commissioner
c) Labor Welfare Officer d) State Govt.
Answer options :
1) a, b, d are correct 2) a, d are correct 3) Only d is correct 4) b, c are correct

राज्य कामगार विमा कायदा, १९४८

१) कर्मचारी राज्य विमा कायदा (ESI Act) किती साली अस्तित्वात आला?
१) १९४७ २) १९५० ३) १९४९ ४) १९४८

1) In which year the Employees State Insurance Act (Edkh Ali) came into existence?
1) 1947 2) 1950 3) 1949 4) 1948

२) राज्य कामगार विमा कायदा १९४८ नुसार कामगारांना आरोग्य विमा व ...... फायदे मिळतात.
१) पदोन्नतीचे २) सामाजिक ३) वैद्यकीय ४) नोकरीचे

2) Under the State Workers' Insurance Act, 1948, workers get health insurance and ... benefits.
1) Promotional 2) Social 3) Medical 4) Employment

३) खालीलपैकी कोणते लाभ कामगार राज्य विमा कायदा–१९४८ खाली मिळतात?
a) आजारपण लाभ, मातृत्व लाभ
b) अक्षमता लाभ, अवलंबित्व लाभ
c) कामगार आणि त्याच्यावर अवलंबून असणाऱ्यांसाठी वैद्यकीय लाभ
d) अंत्यसंस्कार लाभ
पर्यायी उत्तरे :
१) (a) आणि (c) २) (b) आणि (d)
३) वरील सर्व (a), (b), (c) आणि (d) ४) (a), (b) आणि (c)

3) Which of the following benefits are given under the Employees State Insurance Act. 1948?
a) Sickness benefit, maternity benefit.
b) Disablement benefit, dependent benefit
c) Medical benefit for employee and his dependents.
d) Funeral benefit.
Answer Options :
1) (a) and (c) 2) (b) and (d)
3) all (a), (b), (c) and (d) 4) (a), (b) and (c)

वेठबिगारी (उच्चाटन) कायदा, १९७६

१) वेठबिगारी (उच्चाटन) कायदा, १९७६ चे उद्देश काय होते ?
अ) वेठबिगारी मजुरांना ओळखणे ब) वेठबिगारींची सुटका करणे.
क) जबरी संमतिपत्र लादणाऱ्या गुन्हेगारांना शिक्षा करणे ड) दक्षता समित्यांच्या नियमित बैठका घेणे.
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (अ), (ब) २) फक्त (ब), (क)
३) फक्त (अ), (ब), (क) ४) वरील सर्व (अ), (ब), (क), (ड)

1) What was the purpose of the Expropriation (Elevation) Act, 1976?
a) Identification of vagrant laborers
b) Rescue of vagrants.
c) Punish the offenders who impose forced consent
d) Hold regular meetings of Vigilance Committees.
Answer options :
1) (a), (b) only 2) (b), (c) only
3) Only (a), (b), (c) 4) All of the above (a), (b), (c), (d)

बालमजुरी (प्रतिबंध व नियमन) कायदा,१९८६

१) बालमजुरी (प्रतिबंध व नियमन) कायदा कोणत्या साली अस्तित्वात आला ?
१) १९८६ २) १९९३ ३) १९९९ ४) २००१

1) In which year the Child Labor (Prevention and Regulation) Act came into existence?
1) 1986 2) 1993 3) 1999 4) 2001

२) बालमजूर (प्रतिबंध व नियमन) कायदा १९८६ नुसार ...... वर्षाखालील मुला-मुलींना विविध उद्योग धंद्यामध्ये काम करण्यास प्रतिबंध करण्यात आला आहे.
१) १२ वर्षांखालील २) १४ वर्षांखालील ३) १६ वर्षांखालील ४) १८ वर्षांखालील

2) According to the Child Labor (Prevention and Regulation) Act 1986, boys and girls below the age of ... are prohibited from working in various industries.
1) Under 12 years 2) Under 14 years 3) Under 16 years 4) Under 18 years

३) बाल कामगार (प्रतिबंध व नियमन) कायदा, १९८६ नुसार खालीलपैकी कोणते वय वर्ष पूर्ण न केलेल्या व्यक्तीस बालक समजले जाते ?
१) २१ वर्षे २) १६ वर्षे ३) १५ वर्षे ४) १४ वर्षे

3) According to the Child Labor (Prevention and Regulation) Act, 1986, which of the following is a person who has not completed the age of one year?
1) 21 years 2) 16 years 3) 15 years 4) 14 years

४) महाराष्ट्र शासनाने कामगार कल्याण संबंधित कार्ये कामगार कल्याण मंडळाकडे कधी सुपूर्द केली?
१) ऑगस्ट १९५३ २) जुलै १९५३ ३) ऑगस्ट १९५४ ४) जुलै १९५४

4) When did Government of Maharashtra handover work related to Labour Welfare to the Labour Welfare Board ?
1) August 1953 2) July 1953 3) August 1954 4) July 1954

५) वेठबिगाराबाबत खालील कथने लक्षात घ्या.

अ) वेठबिगार व्यवस्था (निर्मूलन) कायदा, १९७६ दि. २५.१०.१९७५ पासून लागू होऊन संपूर्ण देशभरातून वेठबिगार व्यवस्था रद्द करण्यात आली आहे.

ब) उपरोक्त कायद्याच्या तरतुदीचे उल्लंघन केल्याबद्दलच्या गुन्ह्यासाठी ५ वर्षापर्यंतच्या कारावासाची आर्थिक दंडासह शिक्षा होऊ शकते.

वरीलपैकी अयोग्य कथन/ने ओळखा.

१) फक्त अ २) फक्त ब ३) अ व ब दोन्ही ४) यापैकी नाही

5) Consider the following statement about Bonded Labour.

A) The Bonded Labour system stands abolished throughout the country with effect from 25.10.1975 with the enactment of Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976.

B) Offences for contravention of provisions of the above Act are punishable with imprisonment for a term, which may extend to five years and also with fines.

Select the incorrect statement/s from above.

1) Only A 2) Only B 3) Both A and B 4) None of the above

६) कामगार नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ नुसार, ... अंतर्गत आश्रित म्हणजे मृत कामगाराचे खालीलपैकी कोणतेही नातेवाईक ते विधवा, औरस मुलगा, अविवाहित औरस मुलगी,विधवा आई आहेत.

१) कलम 2(1) (d) २) कलम 2(1) (e) ३) कलम 2(1) (m) ४) कलम 2(1) (i)

6) According to the Workmen's Compensation Act, 1923, under dependant means any of the following relatives of the deceased workman. They are widow, legitimate son, unmarried legitimate daughter, widowed mother.

1) Section 2(1) (d) 2) Section 2(1) (e) 3) Section 2(1) (m) 4) Section 2(1) (i)

७) खालीलपैकी कोणते लाभ कर्मचारी राज्य विमा कायदा, १९४८ मध्ये समाविष्ट आहेत ?

a) आजारपण लाभ b) मातृत्व लाभ c) अपंगत्व लाभ d) वरीलपैकी सर्व

पर्यायी उत्तरे :

१) (a) आणि (b) २) (a) फक्त (c) ३) (b) आणि (c) ४) (d)

7) Which of the following benefits are included in The Employees' State Insurance Act, 1948 ?

a) Sickness benefit c) Disablement benefit

b) Maternity benefit d) All of the above

Answer Options :

1) (a) and (b) 2) (a) and (c) 3) (b) and (c) 4) (d)

९) इतर महत्त्वाचे सामाजिक कायदे

१) मानसिक स्वास्थ्य देख-रेख अधिनियम .... मध्ये मंजूर झाला.

१) २०१४ २) १९८६ *३) १९८७* ४) २०१७

1) The Mental Health Care Act was passed in ....

1) 2014 2) 1986 3) 1987 4) 2017

२) महाराष्ट्र प्रकल्प विस्थापित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम, ... विस्थापित व्यक्तींच्या पुनर्वसनासाठी विविध उपाययोजना प्रदान करतो.

१) १९५७ २) १९६६ ३) १९७६ ४) १९८७

2) The Maharashtra Resettlement of Project Displaced persons Act, ... rovides various measures for the rehabilitation of displaced persons.

1) 1957 2) 1966 3) 1976 4) 1987

३) खालीलपैकी कोणती विधान/विधाने पारित होण्याच्या वर्षानुसार चुकीचे आहे/आहेत ?

a) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ b) राष्ट्रीय शिक्षण धोरण, २०२०

c) विद्यापीठ अनुदान आयोग, १९५६ d) भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, १९४९

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त b २) फक्त c ३) फक्त d ४) वरीलपैकी नाही

3) Which of the following statement(s) is/are incorrect as per year of passing ?

a) Maharashtra Public University Act, 2016 b) National Education Policy, 2020

c) University Grant Commission, 1956 d) Indian Institute of Technology, 1949

Answer options :

1) Only b 2) Only c 3) Only d 4) None of the above

४) जोड्या लावा – (भारतातील दहशतवाद विरोधी कायदे)

('A') (कायदे / अधिनियम)	**('B') (वर्ष)**
a) दहशतवादी व विघटनकारी कृती (प्रतिबंध) कायदा	i) १९६७
b) बेकायदेशीर कृती (प्रतिबंध) कायदा	ii) १९९९
c) महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण कायदा	iii) २००२
d) दहशतवाद प्रतिबंधक कायदा	iv) १९८७

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
१)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
२)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
३)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
४)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

4) Match the pairs — (Anti-terrorism Laws in India)

'A' (Laws)	**'B' (Year)**
a) Terrorist and Disruptive Activities (Prevention) Act	i) 1967
b) Unlawful Activities (Prevention) Act	ii) 1999
c) Maharashtra Control of Organised Crime Act	iii) 2002
d) Prevention of Terrorism Act	iv) 1987

Ansvrer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
3)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

५) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा, २०१३ नुसार, कलम ३० ...... संबंधित आहे.

१) आगाऊ अन्न आणि पोषण सुरक्षा

२) दुर्गम, डोंगराळ आणि आदिवासी भागात राहणाऱ्या लोकांसाठी अन्न सुरक्षा

३) इतर कल्याणकारी योजना

४) निर्णय घेण्याची शक्ती

5) According to the National Food Security Act 2013, section 30 deals with
1) Advance food and nutritional security
2) Food security for people living in remote, hilly and tribal areas
3) Other Welfare Schemes
4) Power to adjudicate

६) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम २०१३ च्या अधिसूचनेद्वारे सुधारित परिशिष्टांसंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.
a) परिशिष्ट १ 'पोषण मानके' विहित करते.
b) परिशिष्ट २ 'वाटप किंमत' विहित करते.
c) परिशिष्ट ३ 'अन्न सुरक्षा वाढविण्यासाठी विविध तरतुदींची' यादी करते.
वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने अयोग्य आहे/त?
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त a अयोग्य आहे २) b आणि c अयोग्य आहेत
३) फक्त c अयोग्य आहे ४) a आणि b अयोग्य आहेत

6) Consider the following statements in the context of schedules amended by notification of National Food Security Act, 2013.
a) Schedule 1 prescribes 'nutritional standards'.
b) Schedule 2 prescribes 'issue prices'.
c) Schedule 3 lists various 'provisions for advancing food security'.
Which of the statement/s given above is/are incorrect ?
1) Only a is incorrect 2) b and c are incorrect
3) Only c is incorrect 4) a and b are incorrect

९) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम १९८८

१) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम १९८८ अंतर्गत गुन्हा करण्याचा प्रयत्न करण्याची शिक्षा ...... या पेक्षा कमी नसावी.
१) नऊ वर्षे २) तीन वर्षे ३) दोन वर्षे ४) एक वर्ष

1) Punishment for attempt to commit an offence under prevention of corruption Act 1988 shall not be less than
1) Nine Years 2) Three Years 3) Two Years 4) One Year

२) सार्वजनिक सेवक म्हणजे भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायद्याच्या .... अंतर्गत सार्वजनिक पद धारण करणारी व्यक्ती.
१) कलम २ (एम) २) कलम २ (के) ३) कलम २ (सी) ४) कलम २ (ई)

2) Public servant means a person holding public office under ___ of the Prevention of Corruption Act.
1) Section 2 (m) 2) Section 2 (k) 3) Section 2 (c) 4) Section 2 (e)

३) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा १९८८ च्या कलम १७ नुसार मुंबई महानगरांमध्ये .... दर्जाच्या खाली नसलेले पोलीस अधिकारी हे तपासासाठी अधिकृत व्यक्ती असतात.
१) सहाय्यक आयुक्त २) आयुक्त ३) निरीक्षक ४) अधीक्षक

3) As per Section 17 of the Prevention of Corruption Act 1988, person authorised to investigate in the metropolitan areas of Mumbai is the Police Officer not below the rank of ______ of Police.
1) Assistant Commissioner 2) Commissioner
3) Inspector 4) Superintendent

४) जो कोणी लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा १९८८ अन्वये एखाद्या गुन्ह्यासाठी दोषी ठरला असेल, त्याने नंतर पुन्हा या कायद्यान्वये दंडनीण गुन्हा केला तर त्याला .... पेक्षा कमी नसलेल्या परंतु .... पर्यंतच्या कारावासाची शिक्षा होईल आणि तो दंडास देखील पात्र असेल.

१) सहा महिने, दोन वर्षे २) एक वर्ष, तीन वर्षे ३) पाच वर्षे, दहा वर्षे ४) तीन वर्ष, पाच वर्ष

4) Whoever convicted of an offence under the Prevention of Corruption Act 1988 subsequently commits an offence punishable under this Act, shall be punished with imprisonment for a term which shall be not less than but which may extend ______ to and shall also be liable to fine.

1) Six months, two years 2) One year, three years
3) Five years, ten years 4) Three years, five years

५) भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा, १९८८ अंतर्गत 'सार्वजनिक सेवक' म्हणजे –

a) सरकारच्या सेवेतील कोणतीही व्यक्ती
b) स्थानिक प्राधिकरणाच्या सेवेतील कोणतीही व्यक्ती
c) राज्य सरकारने स्थापन केलेल्या महामंडळाच्या सेवेत असलेली कोणतीही व्यक्ती
d) कोणतीही व्यक्ती जी पदाधिकारी असल्याने त्यास मतदार यादी तयार करण्याचा अधिकार दिला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) केवळ (a) आणि (b) बरोबर आहेत २) केवळ (a) आणि (c) बरोबर आहेत
३) वरीलपैकी सर्व चुकीचे आहेत ४) वरील सर्व बरोबर आहेत

5) Under the Prevention of Corruption Act, 1988, public servant means -

a) any person in the service of government
b) any person in the service of local authority
c) any person in the service of corporation established by state government
d) any person who holds an office by virtue of which he is empowered to prepare electoral roll

Answer Options :

1) Only (a) and (b) are correct 2) Only (b) and (c) are correct
3) All are incorrect 4) All are correct

६) एक लोक सेवक 'D' हा 'P' ला त्याच्या अधिकृत कागदपत्रांवर वेळेवर प्रक्रिया करण्यासाठी दहा हजार रुपये देण्यास सांगतो 'D' लाच घेतल्याबद्दल दोषी आढळल्यास, भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा १९८८ च्या कलम ७ नुसार किमान ...... आणि कमाल ...... कारावासाची शिक्षा होऊ शकते.

१) एक/आठ वर्षे २) दोन/नऊ वर्षे ३) तीन/सात वर्षे ४) एक/दहा वर्षे

6) A public servant 'D' ask 'P' to give him an amount of ten thousand rupees to process his official documents on time. 'D' upon conviction for taking bribe be punishable with imprisonment: which shall be minimum and maximum according to section 7 of the prevention of corruption Act, 1988.

1) one/eight years 2) two/nine years 3) three/seven years 4) one/ten years

१०) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९

१) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ वर ...... रोजी राष्ट्रपतींची सहमती प्राप्त झाली.

१) १० ऑगस्ट २०१९ २) ९ ऑगस्ट २०१९ ३) १२ ऑगस्ट २०१९ ४) ८ ऑगस्ट २०१९

1) The Consumer Protectikon Act, 2019 received the assent of the President on ....

1) 10th August 2019 2) 9th August 2019 3) 12th August 2019 4) 8th August 2019

२) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ नुसार तक्रार करण्यास काल मर्यादा ही पुढील प्रमाणे आहे.
१) १ वर्ष २) २ वर्ष ३) ३ वर्ष ४) ६ महिने

2) Limitation period to file complaint under Consumer Protection Act, 2019 is
1) 1 year 2) 2 years 3) 3 years 4) 6 months

३) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ च्या .... नुसार राष्ट्रीय आयोग म्हणजे कलम ५३ च्या उपकलम (१) अंतर्गत स्थापित राष्ट्रीय आयोग विवाद निवारण आयोग.
१) कलम २ (३०) २) कलम २ (२८) ३) कलम २ (३१) ४) कलम २ (२९)

3) According to of Consumer Protection Act, 2019, 'National Commission' means the National Commission Disputes Redressal Commission established under Sub Section (1) of Section 53.
1) Section 2(30) 2) Section 2(28) 3) Section 2(81) 4) Section 2(29)

४) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, १९८६ नुसार जोड्या लावा :

कलम	**व्याख्या**
a) २ (१) बी)	i) तक्रारदार
b) २ (१) (एफ)	ii) दोष
c) २ (१) (जे)	iii) निर्माता
d) २ (१) (एम)	iv) व्यक्ती

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
१)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
२)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
३)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
४)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

4) Match the following regarding the Consumer Protection Act, 1986 :

Section	**Definition**
a) 2 (1) (b)	i) Complainant
b) 2 (1) (f)	ii) Defect
c) 2 (1) (j)	iii) Manufacturer
d) 2 (1) (m)	iv) Person

Answer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

५) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ मधील व्याख्यांनुसार जोड्या लावा :

कलम	**व्याख्या**
a) कलम २(५)	अ) ग्राहक
b) कलम २(७)	ब) ग्राहकांचे अधिकार
c) कलम २(९)	क) तक्रार
d) कलम २(१४)	ड) महासंचालक

पर्यायी उत्तरे :

1) a-ब b-अ c-ड d-क　　२) a-क b-अ c-ब d-ड
३)a-क b-ब c-ड d-अ　　४) a-क b-अ c-ड d-ब

5) Match the following regarding definitions under the Consumer Protection Act, 2019 :

Section	**Definition**
a) Section 2(5)	A) Consumer
b) Section 2(7)	B) Consumer's Rights
c) Section 2(9)	C) Complaint
d) Section 2(14)	D) Director General

Answer options :

1) a-B b-A c-D d-C　　2) a-C b-A c-B d-D
3) a-C b-B c-D d-A　　4) a-C b-A c-D d-B

६) २०१९ च्या ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत जिल्हा आयोगामध्ये, अध्यक्षा खेरीज कमीत कमी सदस्य संख्या काय असेल?
१) सात (७)　　२) दहा (१०)　　३) एक (१)　　४) वरीलपैकी कोणतीही नाही

6) Under the provisions of Consumer Protection Act 2019, Apart from pregident, what would be the minimum no. of members in District Commission ?
1) Seven (7)　　2) Ten (10)　　3) One (1)　　4) None of the above

७) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ प्रमाणे मालाचे किंवा सेवांचे प्रदान केलेले मूल्य □ .... पेक्षा जास्त आहे, अशा फिर्यादी ची दखल घेण्याची अधिकारिता राष्ट्रीय आयोगास आहे.
१) एक कोटी　　२) पाच कोटी　　३) पन्नास लाख　　४) दहा कोटी

7) As per Consumer Protection Act 2019, the National Commission shall have jurisdiction to entertain complaints where the value of the goods or services paid as consideration exceeds T
1) One Crore　　2) Five Crore　　3) Fifty Lac　　4) Ten Crore

८) ग्राहक संरक्षण कायदा १९८६ मधील ...... नुसार राज्य आयोग सर्वसाधारणपणे राज्याच्या राजधानीमध्ये कार्य करते परंतु राज्य सरकार राज्य आयोगाशी सल्लामसलत करून सरकारी अधिसूचनेनुसार राज्य आयोगास इतर ठिकाणीही कार्य करण्यास भाग पडते.
१) कलम १७　　२) कलम १८　　३) कलम १७–ब　　४) कलम १७–अ

8) According to of Consumer Protection Act, 1986 the State Commission shall ordinarily function in the state capital but may perform its functions as such other place as state Govt may in consultation with state commission, notify in the official Gazette,
from time to time.
1) Section 17　　2) Section 18　　3) Section 17-B　　4) Section 17-A

९) ग्राहक संरक्षण परिषदेच्या बाबतीतील वेगळेपण ओळखा.
१) कलम २५　　२) कलम २६　　३) कलम २७　　४) कलम २७–A

9) Among the following which provision provides for penalties for non-compliance of the orders under Consumer Protection Act ?
1) Section 25　　2) Section 26　　3) Section 27　　4) Section 27-A

१०) ग्राहक संरक्षण कायदा, २०१९ च्या कलम २ (१५) अनुसार 'जिल्हा आयोग' म्हणजे कलम ....उपकलम १ अंतर्गत स्थापन केलेला जिल्हा ग्राहक विवाद निवारण आयोग.

१) कलम २८ २) कलम २६ ३) कलम २७ ४) कलम २९

10) According to Section 2(l5) of the Consumer Protection Act, 2019, 'District Commission' means a District Consumer Disputes Redressal Commission established under sub-section 1 of

1) Section 28 2) Section 26 3) Section 27 4) Section 29

११) राज्य ग्राहक आयोगाच्या आदेशाविरुद्ध राष्ट्रीय आयोगात अपील दाखल करण्याकरिता किती मुदत विहित केली आहे?

१) आदेश पारित झाल्यापासून तीस दिवस
२) आदेश पारित झाल्यापासून साठ दिवस
३) आदेश पारित झाल्यापासून नव्वद दिवस
४) दोन वर्षापर्यंत

11) What is the period of limitation prescribed for filing an appeal against the order of State Consumer Commission before National Commission ?

1) Thirty Days from the date of order
2) Sixty Days from the date of order
3) Ninety Days from the date of order
4) Upto two years

१२) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६ मध्ये ...... कलम ...... प्रकरणाचा समावेश असलेला आहे.

१) ३०, V २) ३१, IV ३) ३४, IV ४) ३२, VI

12) The Consumer Protection Act, 1986 contains ...... sections in ...... chapters.

1) 30, V 2) 31, IV 3) 34, IV 4) 32, VI

१३) २०१९ च्या ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत राष्ट्रीय आयोगाचा अध्यक्ष जास्तीत जास्त किती वयापर्यंत पद धारण करू शकतो?

१) ७० वर्षे २) ७५ वर्षे ३) ६७ वर्षे ४) ६० वर्षे

13) What is the maximum Age limit for the president of national commission for holding the office under the provisions of Consumer Protection Act 2019 ?

1) 70 years 2) 75 years 3) 67 years 4) 60 years

१४) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ चे कलम ३५, खालीलपैकी कोणत्या क्रियाकलापाशी संबंधित आहे ?

१) तक्रार करण्याची पध्दत
२) जिल्हा आयोगाचे निष्कर्ष
३) संक्रमणकालीन तरतूद
४) प्रकरणांचे हस्तांतरण

14) Section 35 of the Consumer Protection Act, 2019 deals with which of the following activity ?

1) Manner in which complaint shall be made
2) Findings of District Commission
3) Transistional provision
4) Transfer of cases

१५) खालील विधनांची वैधता तपासा.

ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ कलम ५१(५) प्रमाणे राज्य आयोगाच्या एकतर्फी निर्णयाविरुद्ध सर्वोच्च न्यायालयात अपील करता येऊ शकते.

१) सत्य
२) असत्य
३) काही प्रमाणात सत्य
४) प्रकरणांच्या परिस्थितीनुसार अवलंबून

15) As per Consumer Protection Act - 2019 an appeal may be to the Supreme Court under Section 51(5) of the Act from an order passed 'exparte' by the State Commission.

1) True
2) False
3) Partially True
4) Depending on circumstances of the case

१६) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ अंतर्गत 'व्यक्ती' या संज्ञेमध्ये यांचा समावेश होतो.

a) नोंदणीकृत नसलेली फर्म/पेढी

b) हिंदू अविभाजीत कुटुंब

c) सहकारी संस्था

d) संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अंतर्गत न नोंदविण्यात आलेली व्यक्तीची संघटना

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (a) आणि (d)
२) फक्त (b) आणि (c)
३) फक्त (a), (b) आणि (c)
४) सर्व (a), (b), (c) आणि (d)

16) As per Consumer Protection Act 2019 'Person' includes :

a) Unregistered firm

b) Hindu Undivided Family

c) A Co-operative Society

d) Association of Persons not registered under Societies Registration Act 1860.

Answer Options :

1) Only (a) and (d)
2) Only (b) and (c)
3) Only (a), (b) and (c)
4) All (a), (b), (c) and (d)

१७) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, २०१९ नुसार 'तक्रारदार' म्हणजे ....

a) ग्राहक

b) अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये नोंदणीकृत स्वयंसेवी ग्राहक संघटना

c) केंद्र सरकार

d) राज्य सरकार

पर्यायी उत्तरे :

१) केवळ (a) आणि (b) बरोबर
२) केवळ (c) आणि (d) बरोबर
३) केवळ (a) आणि (c) बरोबर
४) वरीलपैकी सर्व बरोबर

17) Under the Consumer Protection Act, 2019 'Complainant' means

a) A consumer

b) Any voluntary consumer association registered under any law for the time being in force

c) The Central Government

d) The State Government

Answer Options :

1) Only (a) and (b) correct
2) Only (c) and (d) correct
3) Only (a) and (c) correct
4) Above all are correct

१८) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ अन्वये '' ग्राहक '' ही अशी व्यक्ती आहे.
अ) जी व्यक्ती मोबदला म्हणून कोणतीही वस्तू खरेदी करते, ज्याचे पैसे दिले गेले आहेत किंवा वचन दिलेले आहे किंवा अंशत: दिलेले आहे आणि अंशत: वचन दिले आहे.
ब) जी व्यक्ती मोबदला म्हणून कोणतीही सेवा भाड्याने घेते किंवा मिळवते, ज्याचे पैसे दिले गेलेले आहेत किंवा वचन दिलेले आहे किंवा अंशत: दिलेले आहे आणि अंशत: वचन दिलेले आहे.
क) जी व्यक्ती पुनर्विक्रीसाठी किंवा कोणत्याही व्यावसायिक हेतू साठी वस्तू मिळवते.
ड) जी व्यक्ती, वस्तू मोफत मिळवते.

पर्यायी उत्तरे :

१) पर्याय अ आणि ब योग्य आहेत
२) पर्याय ब आणि क योग्य आहेत
३) पर्याय अ आणि ड योग्य आहेत
४) पर्याय क आणि ड योग्य आहेत

18) In this Act, unless the context otherwise requires "Consumer means" —
a) Any person who buys goods for a consideration, which has been paid or promised or partly paid and partly promised.
b) Hires or avails of any service for a consideration which has been paid or promised or partly paid and partly promised.
c) A person who avails services for commercial purpose.
d) Who avails services free of cost.

Answer options :

1) Option a and b are correct
2) Option b and c are correct
3) Option a and d are correct
4) Option c and d are correct

१९) ग्राहक संरक्षण कायदा, २०१९ अंतर्गत 'उत्पादन दायित्व क्रिया' म्हणजे ....
१) अधिसूचनेचा दावा करण्यासाठी कोणत्याही आयोगा समोर एखाद्या व्यक्तीने दाखल केलेली तक्रार.
२) अधिसूचनेचा दावा करण्यासाठी राज्य आयोगा समोर एखाद्या व्यक्तीने दाखल केलेली तक्रार.
३) नुकसान भरपाई चा दावा करण्यासाठी कोणत्याही आयोगा समोर एखाद्या व्यक्तीने दाखल केलेली तक्रार.
४) वरीलपैकी सर्व

19) Under the Consumer Protection Act, 2019, 'Product Liability Action' means ....
1) Complaint filed by a person before any Commission for claiming notification.
2) Complaint filed by a person before State Commission only for notification.
3) Complaint filed by person before any Commission for claiming compensation.
4) All of the above

२०) खालील विधानांचे अवलोकन करा.

विधान I : ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत केंद्रीय परिषदेने दरवर्षी किमान दोन वेळा बैठका घेणे आवश्यक आहे.

विधान II : या कायद्यांतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणा कार्यान्वित करणे आणि दोषीला शिक्षा देणे हे केंद्रीय परिषदेचे उद्दिष्ट आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१) विधान I बरोबर, II चूक
२) विधान I चूक, II बरोबर
३) दोन्ही विधाने बरोबर
४) दोन्ही विधाने चूक

20) Consider the following statements :
Statement I : The Central Council under Consumer Protection Act must hold at leaat two meetings every year.
Statement II : The objective of the Central Council is to execute the grievance redressal mechanism under this Act and to award a puhishment to the culprit.
Answer Options :
1) Statement I correct, II is incorrect
2) Statement I incorrect, II is correct
3) Both statements are correct
4) Both statements are incorrect

२१) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत, राज्य ग्राहक आयोगाचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्तीसाठी एखाद्या व्यक्तीची पात्रता काय असते?
१) ती व्यक्ती उच्च न्यायालयाची न्यायाधिश असावी.
२) ती व्यक्ती उच्च न्यायालयाची न्यायाधिश राहिलेली असावी.
३) वरीलपैकी (१) किंवा (२)
४) वरीलपैकी एकही नाही.

21) What qualification a person should possess for being appointed as the President of State Commission under Consumer Protection Act ?
1) He must be a Judge of a High Court
2) He must have been a Judge of a High Court
3) Either (1) or (2)
4) None of the above

२२) खालील विधाने विचारात घ्या :
विधान I : ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ नुसार अनुचित व्यापार पद्धतींविरुद्ध तक्रार निराकरण करण्याचा अधिकार समाविष्ट आहे.
विधान II : ग्राहक हक्कांमध्ये ग्राहक जागरुकतेचा अधिकार समाविष्ट आहे.
१) विधान I बरोबर आहे, विधान II चूक
२) विधान II बरोबर आहे, विधान I चूक
३) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
४) दोन्ही विधाने चूक आहे.

22) Consider the following statements :
Statement I : Under Consumer Protection Act 2019 Consumer rights includes the right to seek redressal against unfair trade practice.
Statement II : Consumer rights includes the rights to consumer awarness.
1) Statement I is correct, II is incorrect.
2) Statement II is correct, I is incorrect.
3) Both Statements are correct.
4) Both Statements are incorrect.

२३) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत, राज्य ग्राहक आयोगाचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्तीसाठी एखाद्या व्यक्तीची पात्रता काय असते?
१) ती व्यक्ती उच्च न्यायालयाची न्यायाधिश असावी.
२) ती व्यक्ती उच्च न्यायालयाची न्यायाधिश राहिलेली असावी.
३) वरीलपैकी (१) किंवा (२)
४) वरीलपैकी एकही नाही.

23) What qualification a person should possess for being appointed as the President of State Commission under Consumer Protection Act ?
1) He must be a Judge of a High Court
2) He must have been a Judge of a High Court
3) Either (1) or (2)
4) None of the above

२४) खालील विधाने विचारात घ्या :
विधान I : ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ नुसार अनुचित व्यापार पद्धतींविरुद्ध तक्रार निराकरण करण्याचा अधिकार समाविष्ट आहे.
विधान II : ग्राहक हक्कांमध्ये ग्राहक जागरुकतेचा अधिकार समाविष्ट आहे.
१) विधान I बरोबर आहे, विधान II चूक
२) विधान II बरोबर आहे, विधान I चूक
३) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
४) दोन्ही विधाने चूक आहे.

24) Consider the following statements :
Statement I : Under Consumer Protection Act 2019 Consumer rights includes the right to seek redressal against unfair trade practice.
Statement II : Consumer rights includes the rights to consumer awarness.
1) Statement I is correct, II is incorrect. 2) Statement II is correct, I is incorrect.
3) Both Statements are correct. 4) Both Statements are incorrect.

२५) ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत जास्तीची किंमत म्हणजे खाली दिलेल्या किमतीपेक्षा जास्त किंमत :
a) वस्तूवर दर्शवलेली किंमत
b) त्यावेळच्या प्रचलित कायद्याने ठरवलेली किंमत
c) वस्तू ज्या खोक्यामध्ये बंद असेल त्या खोक्यावर दर्शवलेली किंमत
d) व्यापाऱ्याने त्याच्या दुकानात फळ्यावर लिहून दर्शवलेली किंमत
योग्य उत्तर निवडा :
१) (a) आणि (b) २) (c) आणि (d) *३) (a), (b) आणि (c)* ४) वरीलपैकी सर्व

25) Under the provisions of Consumer Protection Act - "Excessive Price" means - Price in excess of the price :
a) displayed on goods.
b) price fixed under any Law for the time being in force.
c) price displayed on package containing such goods.
d) price displayed by writing on the board by the trader in his shop
Choose the **correct** answer :
1) (a) and (b) 2) (c) and (d) *3) (a), (b) and (c)* 4) All of the above

२६) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९ च्या संदर्भात खालील विधानांचा विचार करा आणि दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य उत्तर निवडा :
a) ''इलेक्ट्रॉनिक सेवा प्रदाता'' च्या व्याख्येमध्ये कोणत्याही ऑनलाईन बाजारपेठेचा समावेश होत नाही.
b) ''इलेक्ट्रॉनिक सेवा प्रदान'' च्या व्याख्येमध्ये ऑनलाईन लिलाव स्थळांचा समावेश होतो.
योग्य उत्तर द्या.
१) विधान (a) बरोबर आहे परंतु विधान (b) चूक आहे.
२) विधान (a) चूक असून, विधान (b) बरोबर आहे.
३) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
४) (a) आणि (b) दोन्ही विधाने चूक आहेत

26) Think about the following statements in relation to Consumer Protection Act, 2019 :
a) Definition of electronic service provider does not include any online market place.
b) Definition of electronic service provider includes online Auction sites.
Choose the correct answer from below :
1) Statement (a) is correct, but statement (b) is incorrect
2) Statement (a) is incorrect, but statement (b) is correct
3) Both the statements (a) and (b) are correct
4) Both the statements (a) and (b) are incorrect

२७) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९, अंतर्गत .... म्हणजे अशा वस्तू की ज्या मूळ (genuine) वस्तू असल्याचा खोटा दावा करतात.
१) बनावट वस्तू २) अयोग्य वस्तू ३) आभासी वस्तू ४) तात्पुरत्या वस्तू

27) According to the Consumer Protection Act 2019, ... means such goods which are falsely claimed to be genuine.
1) Spurious goods 2) Unfair goods 3) Virtual goods 4) Temporary goods

२८) प्रत्येक जिल्हा ग्राहक तक्रार निवारण मंचात खालीलपैकी ...... सदस्य असतात.
   १) फक्त अध्यक्ष
   २) दोन सदस्य, ज्यामध्ये एक महिला सदस्य असेल
   ३) अध्यक्ष आणि दोन सदस्य ज्यामध्ये एक महिला सदस्य असेल
   ४) वरीलपैकी काहीही नाही

28) Every District Consumer Forum shall consists of the following :
   1) The President only
   2) Two members, one of whom shall be a woman
   3) President and two other members, one of whome
   4) None of the above

२९) ग्राहक संरक्षण अधिनियम, १९८६ अंतर्गत संरक्षण लाभलेल्या हक्कांमध्ये पुढीलपैकी कोणता हक्क ग्राहकाला उपलब्ध **नाही ?**
   १) ग्राहक शिक्षणाचा हक्क.
   २) विकलेल्या वस्तूंची प्रत आणि शुद्धता याविषयी माहिती मिळण्याचा हक्क
   ३) अनुचित व्यापार पद्धती आणि अनावश्यक पिळवणुकीच्या विरुद्ध दाद मागण्याचा हक्क.
   ४) नजीकच्या दुकानात 'ब्रँडेड' वस्तू स्वस्तात उपलब्ध असण्याचा हक्क

29) Which of the following is **not** the right of the consumer to be protected as mentioned under Consumer Protection Act, 1986?
   1) Right to Consumer Education.
   2) The right to be informed about quality and purity of the goods sold.
   3) The right to seek redressal against unfair trade practice and unscrupulous exploitation of consumer.
   4) Right to get branded goods at low price in the nearby shop.

३०) ''सेवा'' या संज्ञेच्या, अर्थात ग्राहक संरक्षण कायद्यामध्ये दिलेल्या व्याख्येनुसार, खालीलपैकी कोणत्या सेवा अंतर्भूत नाहीत ?
   a) खाजगी शिकवणी   b) भारत संचार निगम लिमिटेड (BSNL)
   c) मोफत वैद्यकीय उपचार   d) महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कं. लिमिटेड (MSEDCL)
   पर्यायी उत्तरे :
   १) (b) आणि (d)   २) (a) आणि (c)   ३) (b), (c) आणि (d)   ४) सर्व सेवा अंतर्भूत आहेत.

30) Which of the following services are not included within the meaning and definition of "Service" given under Consumer Protection Act ?
   Services given by :
   a) Private Tuition   b) BSNL (Bharat Sancha Nigam Ltd.)
   c) Free Medical Treatment   d) MSEDCL-(Mah. State Electricity Distribution Co. Ltd.)
   Answer options :
   1) (b) and (d)   2) (a) and (c)   3) (b), (c) and (d)   4) All are included

३१) ग्राहक संरक्षण परिषदेच्या बाबतीतील वेगळेपण ओळखा.
   १) ग्राहकांच्या हक्कांना प्रोत्साहन आणि संरक्षण देणे.
   २) ग्राहकांचे जीवितास व मालमत्तेस घातक ठरणाऱ्या माल व सेवांपासून संरक्षण करणे.
   ३) ग्राहकास इजा करणाऱ्या माल व सेवा देणाऱ्यास शासन करणे.
   ४) योग्य त्या ग्राहक मंचासमोर ग्राहकांची सुनावणी घेऊन त्याच्या हितरक्षणाचे आश्वासन देणे.

31) Find odd man out regarding Consumer Protection Council.
1) To Promote and Protect Rights of the Consumer.
2) To Protect the consumer from goods and services which are hazardous to life and property.
3) To punish person for providing goods and services thereby causes injury to consumer.
4) To assure the right to be heard an consumer's interest will receive due consideration at appropriate forum.

३२) ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ अंतर्गत ग्राहकांना खालील हक्क प्रदान करण्यात आली आहेत.
अ) सुरक्षिततेचा अधिकार ब) माहिती मिळण्याचा अधिकार
क) ग्राहक जागृतीचा अधिकार ड) निवारण मागण्या अधिकार
पर्यायी उत्तरे :
१) पर्याय अ आणि ब योग्य आहेत २) पर्याय ब आणि ड योग्य आहेत
३) पर्याय क आणि ब योग्य आहेत ४) वरील सर्व पर्याय योग्य आहेत

32) Under the Consumer Protection Act, 2019 the following rights are conferred upon him.
a) Right to safety b) Right to be informed
c) Right to consumer awareness d) Right to seek redressal
Answer options :
1) Option a and b are correct 2) Option b and d are correct
3) Option c and b are correct 4) All options are correct

११) महत्त्वाचे शासकीय कायदे, दहशतवाद प्रतिबंधक कायदे

१) जोड्या लावा - (प्रेस संबंधित कायदे)

(A)	(B)
a) द इंडियन टेलिग्राफ अमेंडमेंट ॲक्ट	i) २००६
b) द टेलिकॉम रेग्युलेटरी ॲथोरिटी ऑफ इंडिया ॲक्ट	ii) १९५७
c) द कॉपीराईट ॲक्ट	iii) १९९७
d) द इंडीसेंट रिप्रेझेंटेशन ऑफ वुमेन (प्रोहिबिशन) ॲक्ट	iv) १९८६

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

1) Match the pairs - (Laws relating to the press)

(A)	(B)
a) The Indian Telegraph Amendment Act	i) 2006
b) The Telecom Regulatory Authority of India, Act	ii) 1957
c) The Copyright Act	iii) 1997
d) The Indecent Representation of Women (Prohibition) Act	iv) 1986

Answer Options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
1)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

२) केंद्रीय महसूल मंडळ कायदा ...... अन्वये महसूल विभागांतर्गत दोन वैधानिक मंडळे म्हणजेच CBDT आणि CBIC यांची स्थापना झाली.

१) १९६३ २) १९६४ ३) १९६५ ४) १९६६

2) Two statutory boards CBDT and CBIC under department of Revenue were constituted under the central board revenue act of

1) 1963 2) 1964 3) 1965 4) 1966

३) खालीलपैकी कोणत्या खटल्यात मा. सर्वोच्च न्यायालयाने असे म्हंटले आहे, की ''महसूल रेकॉर्ड हे शीर्षकाचे दस्तऐवज नाही, ते केवळ ताब्याबाबत गृहीत धरते''?

१) गुरुनाथ मनोहर पावसकर वि. नागेश सिद्धाप्पा नवलगुंड (नवलगुंद)
२) जयप्रकाश बिंद वि. अमिता ठाकूर
३) अनुजा ठाकूर वि. नागेश नवलगुंड (नवलगुंद)
४) एम. सी. मेहता वि. एम. बी. आय.

3) In which of the following case supreme court held that, "Revenue record is not a document of title, it merely raises presumption in regard to possession ?

1) Gurunath Manohar Pavaskar V/S. Nagesh Siddappa Navalgunnd.
2) Jayprakash Bind V/S. Amita Thakur.
3) Anuja Thakur V/S. Nagesh Navalgunnd.
4) M.C. Mehata V/S. S.B.I

४) केंद्रिय दक्षता आयोग कायदा २००३ च्या कलम ४ (१) नुसार केंद्रिय दक्षता आयुक्त आणि इतर दक्षता आयुक्तांची नियुक्ती राष्ट्रपतीद्वारे .... अध्यक्ष असलेल्या समितीच्या शिफारशीवरुन केली जाते.

१) भारताचे सरन्यायाधिश २) कायदा मंत्री ३) गृहमंत्री ४) प्रधानमंत्री

4) As per Section 4(1) of the Central Vigilance Commission Act 2003, the Central Vigilance Commissioner and the other Vigilance Commissioners shall be appointed by the President on recommendation of Committee chaired by the

1) Chief Justice of India 2) Law Minister
3) Home Minister 4) Prime Minister

५) खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ?

१) दहशतवाद प्रतिबंधक कायदा (POTA) २००२ मध्ये मंजूर झाला होता.
२) भारतीय राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाने देखील दहशतवाद प्रतिबंधक कायद्याची टीकात्मक समीक्षा केली होती.
३) दहशतवाद प्रतिबंधक कायद्याची (POTA) जागा दहशतवादी आणि विघातक कारवाया (प्रतिबंधक) कायद्याने (TADA) घेतली होती.
४) वरीलपैकी एकही नाही

5) Which one of the following statement is incorrect?
   1) Prevention of Terrorism Act (POTA) was passed in 2002.
   2) The National Human Rights Commission of India also critiqued the POTA.
   3) POTA was replaced by Terrorist and Disruptive Activities (prevention) Act (TADA).
   4) None of the above.

१२) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २०००

१) माहिती तंत्रज्ञान कायदा २००० चे खालीलपैकी कोणते कलम 'सायबर अपीलीय न्यायाधिकारणाच्या' स्थापनेशी संबंधित आहे ?
   १) कलम ४७ २) कलम २५ ३) कलम २२ ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

1) Which of the following Section of Information Technology Act 2000 deals with establishment of 'Cyber Appellate Tribunal' ?
   1) Section 47 2) Section 25 3) Section 22 4) None of the above

२) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, २००० अंतर्गत 'संगणक नेटवर्क' म्हणजे एक किंवा अधिक संगणकांचे परस्पर कनेक्शन खालीलपैकी कोणाच्या मार्फत होते?
   a) उपग्रहांचा वापर b) टेरिस्टेरियल लाईनचा वापर
   c) मायक्रोवेव्हचा वापर d) FCFS चा वापर
   पर्यायी उत्तरे :
   १) फक्त (a) आणि (d) २) फक्त (a), (b) आणि (c)
   ३) फक्त (a), (b) आणि (d) ४) वरीलपैकी काहीही नाही

2) Under Information Technology Act, 2000, 'Computer Network' means the inter-connection of the of one or more computers through
   a) the use of satellite b) the use of terrestrial line
   c) the use of Microwave d) the use of FCFS
   Answer Options :
   1) Only (a) and (d) 2) Only (a), (b) and (c)
   3) Only (a), (b) and (d) 4) None of the above

३) माहिती तंत्रज्ञान कायदा, २००० च्या कलम ...... नुसार, कोणतीही व्यक्ती जी संगणक संसाधनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही संगणक स्रोत कोडला नुकसान पोहोचवण्याच्या उद्देशाने नष्ट करते किंवा बदलते, त्यामुळे प्रभावित व्यक्तीला नुकसान भरपाईच्या मार्गाने नुकसान भरपाईसाठी तो जबाबदार असेल.
   १) ४६ २) २४ ३) ३४ ४) ४३

3) As per section of the Information Technology Act, 2000, any person who destroys or alters any computer, computer source code used for a computer resource, with an intention to cause damage, he shall be liable to pay damages by way of compensation to the person so affected.
   1) 46 2) 24 3) 34 4) 43

४) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २००० मधील गुन्ह्या संदर्भातील तरतुदींच्या जोड्या जुळवा.

कलम	**तरतूद**
a) कलम ६६	i) गोपनीयता आणि गोपनीयतेच्या उल्लंघनासाठी दंड
b) कलम ६७	ii) इतर शिक्षांमध्ये हस्तक्षेप करू नये म्हणून दंड किंवा जप्ती
c) कलम ७२	iii) संगणक प्रणालीसह हॅकिंग
d) कलम ७७	iv) इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात अश्लील माहिती प्रकाशित करणे

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

4) As per the provisions of offences under the Information Technology Act, 2000 match the pairs.

Section	**Provision**
a) Section 66	i) penalty for breach of confidentiality and privacy
b) Section 67	ii) penalties or confiscation not to interfere with other punishments
c) Section 72	iii) hacking with computer system
d) Section 77	iv) publishing of obscene information in electronic form

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

१३) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

१) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या तरतूदींनुसार लोकसभेच्या बाबतीत ''सक्षम प्राधिकारी' म्हणजे

१) राष्ट्रपती २) भारताचे सरन्यायाधीश ३) अध्यक्ष ४) पंतप्रधान

1) According to the Provisions of Right to Information Act 2005, "Competent Authority" means, the ______ in case of the House of the People.

1) President 2) Chief Justice of India
3) Speaker 4) Prime Minister

२) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या .... नुसार मुख्य माहिती आयुक्त हे विहित कालावधीसाठी सदर पदावर राहतील आणि पुनर्नियुक्तीसाठी पात्र नसतील.

१) कलम १३ (२) २) कलम १३ (४) ३) कलम १३ (१) ४) कलम १३ (३)

2) According to ______ of Right to Information Act 2005, the Chief Information Commissioner shall hold office for a prescribed period and shall not be eligible for reappointment.

1) Section 13(2) 2) Section 13(4) 3) Section 13(1) 4) Section 13(3)

३) जेव्हा पोट–कलम (१) अन्वये विनंतीचा अर्ज फेटाळण्यात आला असेल, त्या बाबतीत यथास्थिती, केंद्रीय जनमाहिती अधिकारी किंवा राज्य जन माहिती अधिकारी, माहिती मिळण्याची विनंती करणाऱ्या व्यक्तिस

अ) असा विनंतीचा अर्ज फेटाळण्याची कारणे

ब) ज्या कालावधीत असा विनंतीचा अर्ज फेटाळल्याच्या विरोधात अपील करता येईल तो कालावधी

क) अपील प्राधिकारणाचा तपशील

योग्य पर्याय निवडा.

१) अ, ब आणि क योग्य आहेत २) ब, क आणि ड योग्य आहेत
३) ड आणि अ योग्य आहेत ४) अ, क आणि ड योग्य आहेत

3) Where a request has been rejected under Sub-Sec. (1), the Central Public Information Officer or State Public Information Officer, as the case may be, shall communicate to the person making request
a) the reasons for such rejection
b) the period within which an appeal against such rejection may be preferred
c) the particulars of the appellate authority
d) the names and addresses of the concerned authority
Choose the correct option.
1) a, b and c are correct　　2) b,c and d are correct
3) d and a are correct　　4) a, c and d are correct

४) 'माहितीचा अधिकार अधिनियमा'बाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?
१) गुप्तहेर आणि संरक्षण संस्था या अधिनियमाच्या कक्षेत येत नाहीत.
२) मंत्रिमंडळाच्या बैठकीतील विचारविनिमय या संबंधीची माहिती प्रकट न करण्याची मुभा आहे.
३) गुप्तहेर आणि संरक्षण संस्था यांच्याकडून मानवी अधिकारांचा भंग या संबंधीची माहितीदेखील प्रकट न करण्याची मुभा आहे.
४) वरीलपैकी एकही नाही

4) Which one of the following statements about 'Right to Information Act' is incorrect ?
1) 'Its purview does not extend to intelligence and security organisations.
2) Information pertaining to cabinet deliberations is exempted from disclosure.
3) Information pertaining to violation of human rights by the intelligence and security organisation is also exempted from disclosure.
4) None of the above

<u>१५) मानवी हक्कांचे संरक्षण अधिनियम, १९९३</u>

१) मानवी हक्कांचे संरक्षण अधिनियम, १९९३ च्या कलम ३० नुसार मानवी हक्कांच्या उल्लंघनामुळे उद्‌भवलेल्या गुन्ह्यांचा जलद खटला चालविण्याच्या उद्देशाने, राज्य सरकार, उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधिशांच्या संमतीने, अधिसूचनेद्वारे, प्रत्येक जिल्ह्यासाठी एक .... मानवी हक्क न्यायालय असल्याचे नमूद करु शकते.
१) न्यायदंडाधिकारी न्यायालय　　२) दिवाणी न्यायालय
३) कौटुंबिक न्यायालय　　४) सत्र न्यायालय

1) As per Section 30 of the Protection of Human Rights Act, 1993 for the purpose of providing speedy trial of offences arising out of violation of Human Rights, the State Government may, with the concurrence of the Chief Justice of the High Court, by notification specify for each district a ______ to be a Human Rights Court to try the said offences.
1) Judicial Magistrate Court　　2) Civil Court
3) Family Court　　4) Court of Session

उत्तरे : (४) सबलीकरण व सामाजिक सुरक्षा संदर्भातील कायदे

१८) सबलीकरण व सामाजिक सुरक्षा संदर्भातील कायदे

१) दुर्बल घटकांसाठी सामाजिक सुरक्षितता कायदे – संविधानात्मक तरतुदी

१–४	२–२	३–१	४–२	५–२	६–३	७–४	८–२	९–३	१०–४
११–४	१२–4	१३–३	१४–३	१५–२	१६–४	१७–२	१८–२	१९–३	२०–३
२१–२	२२–३								

२) महिला

१–२ २–३ ३–3 ४–४

हिंदू वारसा कायदा, १९५६

१–३

अनैतिक व्यापार प्रतिबंध कायदा, १९५६

१–२ २–४

मातृत्व लाभ कायदा, १९६१

१–२ २–४

हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१

सती जाण्याच्या कृत्यास प्रतिबंध कायदा, १९८७

१–२

भ्रूण–लिंग चाचणी बंदी कायदा, १९९४

महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम २००५

१–२ २–४ ३–४

३) सामाजिक सुरक्षा कायदे (बालसुरक्षा, पीसीआर, पीओए, बालकामगार)

भारतीय सुधार शाळा कायदा, १८९७

१–१

बाल न्याय (काळजी व संरक्षण) अधिनियम (कायदा), १९८६

१–२ २–१ ३–३ ४–४

बालविवाह प्रतिबंधक कायदा, १९२९

१–१

बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम, २००९

१–2 २–१ ३–१ ४–१ ५–४ ६–२ ७–३ ८–१ ९–३ १०–३
११–१ १२–३ १३–१

द प्रोटेक्शन ऑफ चिल्ड्रेन अगेन्स्ट सेक्शुअल ऑफेन्सेस, २०१२

१–४ २–१ ३–३

४) आई, वडील व ज्येष्ठ नागरिकांच्या चरितार्थ व कल्याणासाठी अधिनियम – २००७/२०१०

१–१ २–३ ३–४ ४–२ ५–३

५) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती प्रतिबंधक कायदा १९८९ व सुधारित अधिनियम

नागरी हक्क संरक्षण कायदा, १९५५

१–२ २–४ ३–२ ४–१ ५–२ ६–२

अनुसूचित जाती अनुसूचित जमाती वरील अत्याचारास प्रतिबंध कायदा, १९८९

१–४ २–१ ३–१ ४–४ ५–४ ६-४ ७-२ ८–४

Study CIRCLE

६) दिव्यांग व्यक्ती

१–१ २–४ ३–४

७) कामगार कायदे

१–१

फॅक्टरी ॲक्ट, १९४८

१–३ २-३ ३–१

राज्य कामगार विमा कायदा, १९४८

१–४ २–३ ३–३

वेठबिगारी (उच्चाटन) कायदा, १९७६

१–४

बालमजुरी (प्रतिबंध व नियमन) कायदा,१९८६

१–१ २–२ ३–४ ४–२ ५–२ ६–१ ७–४

९) इतर महत्त्वाचे सामाजिक कायदे

१–४ २-३ ३–३ ४–४ ५–२ ६–४

९) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम १९८८

१-३ 2-3 3-1 4-3 ५-४ ६-३

१०) ग्राहक संरक्षण अधिनियम २०१९

१–२	२–२	३–४	४–२	५–२	६–४	७–४	८–३	९–३	१०–१
११–१	१२–२	१३–१	१४-१	१५–२	१६–४	१७–४	१८–१	१९–३	२०–४
२१–३	२२–३	२३–३	२४–३	२५–४	२६-२	२७-१	२८–३	२९–४	३०–२
३१–३	३२–४								

११) महत्त्वाचे शासकीय कायदे, दहशतवाद प्रतिबंधक कायदे

१–४ २–१ ३–१ ४–४ ५–३

१२) माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, २000

१–४ २-२ ३-४ ४-3

१३) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २00५

१–३ २–३ ३–१ ४–३

१५) मानवी हक्कांचे संरक्षण अधिनियम, १९९३

१–४